

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Služby ochrany majetku a osob : součást bezpečnostního sektoru

Jaroslav Juklíček

Bakalářská práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav systémového inženýrství a informatiky
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jaroslav JUKLÍČEK**
Studijní program: **B6209 Systémové inženýrství a informatika**
Studijní obor: **Informační a bezpečnostní systémy**

Název tématu: **Služby ochrany majetku a osob - součást bezpečnostního sektoru**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Místo a úloha SOMO v bezpečnostním systému ČR
2. Právní aspekty činnosti SOMO
3. Formy, metody a prostředky SOMO
4. Zpracování auditu ochrany perimetru ve vybrané společnosti
5. Návrh projektu ochrany službou ochrany majetku a osob

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] KAMENÍK, Jiří, BRABEC, František. Komerční bezpečnost. Praha : ASPI, 2007. 388 s. ISBN 978-80-7357-309-6.

[2] BRABEC, František. Ochrana bezpečnosti podniku. Praha : Eurounion, 1996. 203 s. ISBN 80-85858-29-0.

[3] BRABEC, František. A KOLEKTIV. Bezpečnost pro firmu, úřad, občana. Praha : Public history, 2001. 400 s. ISBN 80-86445-04-6.

Vedoucí bakalářské práce:


doc. Ing. Jiří Křupka, Ph.D.

Konzultant bakalářské práce:

Ústav systémového inženýrství a informatiky

JUDr. František Brabec

Ústav systémového inženýrství a informatiky

Datum zadání bakalářské práce:

6. října 2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

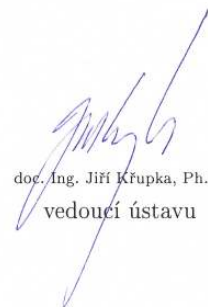
1. května 2009



doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.



doc. Ing. Jiří Křupka, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 6. října 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Z důvodu zamezení zveřejnění některých informací v mé závěrečné práci nesouhlasím s jejím prezenčním zpřístupněním v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 17. 3. 2009

Jaroslav Juklíček

PODĚKOVÁNÍ

Zde bych rád poděkoval doc. Ing. Jiřímu Krupkovi, Ph.D, vedoucímu mé bakalářské práce za cenné rady a připomínky. Stejnou měrou děkuji JUDr. Františku Brabcovi za poskytnutí cenných rad, informací a odborných připomínek. Dále bych chtěl poděkovat všem, co mi byli při vzniku této bakalářské práce nějakým způsobem nápomocni.

SOUHRN

Tato bakalářská práce se zabývá službami ochrany majetku a osob jako součástí bezpečnostního sektoru. Blíže tedy rozvádí místo a úlohu těchto služeb v bezpečnostním systému České republiky, přibližuje právní aspekty činností služeb ochrany majetku a osob, jejich formy, metody a prostředky. Dále je zde čtenáři přiblíženo praktické využití těchto služeb při zpracování auditu ochrany perimetru Elektrárny Chvaletice a na základě těchto poznatků, je autorem vypracován návrh na zlepšení těchto stávajících bezpečnostních opatření, tedy návrh projektu ochrany.

KLÍČOVÁ SLOVA

bezpečnost, ochrana majetku, ochrana osob, soukromé bezpečnostní služby, soukromá bezpečnostní činnost, bezpečnostní audit

TITLE

Services of property and personal protection : part of security system

SUMMARY

This bachelor thesis deals with the services concerning property and personal protection as a part of security system. It specifies the placement and role of these services within the system of the Czech Republic. The thesis closely outlines legal aspects of the services analysed, their forms, methods and devices. Moreover, the thesis provides a practical outline for the readers to explain into a detail the use of these services when processing security audit for Chvaletice Power Station. On the basis of these findings, the author develops a proposal to improve current security precautions, i. e. the author suggests a new security project.

KEYWORDS

security, properte protection, personal protection, private security services, private security activity, security audit

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 MÍSTO A ÚLOHA SOMO V BEZPEČNOSTNÍM SYSTÉMU ČR	9
1.1 DŮLEŽITÉ POJMY	9
1.2 NĚCO MÁLO Z HISTORIE	11
1.3 ČINNOST SMĚŘUJÍCÍ K OCHRANĚ MAJETKU A OSOB	12
1.4 BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR.....	13
1.5 MÍSTO A ÚLOHA SOMO	14
2 PRÁVNÍ ASPEKTY ČINNOSTI SOMO.....	16
2.1 PRÁVNÍ VÝCHODISKA SOMO.....	16
2.1.1 <i>Občanský zákoník</i>	17
2.1.2 <i>Obchodní zákoník</i>	19
2.1.3 <i>Živnostenský zákon</i>	20
2.1.4 <i>Zákoník práce</i>	21
2.1.5 <i>Trestní zákon</i>	22
2.1.6 <i>Občanský soudní řád</i>	24
2.1.7 <i>Zákon o trestním řízení soudním</i>	24
2.2 OBOROVĚ POTŘEBNÉ ZÁKONY	25
2.3 PRÁVNÍ PRAMENY OVLIVŇUJÍCÍ PODNIKATELSKÝ VÝKON SBC	25
3 FORMY ČINNOSTI SOMO.....	27
3.1 KONTROLNÍ PROPUSTKOVÁ SLUŽBA	28
3.2 STRÁŽNÍ SLUŽBA	29
3.3 BEZPEČNOSTNÍ DOHLED	30
3.4 DÁLKOVÝ DOHLED ZABEZPEČENÍ OBJEKTŮ	31
3.5 BEZPEČNOSTNÍ ZÁSAH - VÝJEZD	33
3.6 BEZPEČNOSTNÍ OCHRANNÝ DOPROVOD	34
3.7 BEZPEČNOSTNÍ PRŮZKUM.....	36
4 METODY ČINNOSTI SOMO.....	36
5 PROSTŘEDKY V ČINNOSTECH SOMO	41
6 BEZPEČNOSTNÍ AUDIT.....	43
6.1 OBECNÉ INFORMACE O ELEKTRÁRNĚ CHVALETICE	44
6.2 RIZIKA A HROZBY ELEKTRÁRNÍ CHVALETICE.....	44
6.3 VÝCHOZÍ DOKUMENTY	46
6.4 HLAVNÍ AREÁL.....	47
6.4.1 <i>Perimetr</i>	47
6.4.2 <i>Výrobní blok</i>	50
6.4.3 <i>Neblokové provozy</i>	52
6.5 FYZICKÁ OSTRAHA	57
6.6 DALŠÍ DŮLEŽITÁ ZJIŠTĚNÍ Z POHLEDU BEZPEČNOSTI.....	58
6.7 ZHODNOCENÍ OCHRANY ELEKTRÁRNÍ CHVALETICE	59
7 NÁVRH PROJEKTU OCHRANY	60
7.1 VYLEPŠENÍ ZABEZPEČENÍ PERIMETRU.....	61
7.2 VYLEPŠENÍ ZABEZPEČENÍ VÝROBNÍHO BLOKU	64
7.3 VYLEPŠENÍ ZABEZPEČENÍ NEBLOKOVÝCH PROVOZŮ	65
7.4 ZÁVĚREČNÉ ZHODNOCENÍ NÁVRHU VYLEPŠENÍ	67
ZÁVĚR.....	68
POUŽITÉ ZDROJE.....	70
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	72
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	73
SEZNAM TABULEK	73
SEZNAM PŘÍLOH.....	73

Úvod

V dnešní době ochrana majetku a osob není zajišťována pouze a jen státními orgány, ale do bezpečnostního sektoru neodmyslitelně patří také soukromě bezpečnostní služby tedy i služby ochrany majetku a osob (dále jen SOMO).

Pocit bezpečí je prioritou pro každého člověka, a pokud se člověk cítí ohrožen, jeho přirozenou reakcí je bezpečí si zajistit. Dnešní vyspělá společnost dává člověku možnost výběru a kromě povinnosti státu tuto bezpečnost svému občanovi zajistit, má občan možnost poskytnou bezpečnost sobě nebo svému majetku také formou určitého nadstandardu či alternativy. Touto nadstandardní alternativou jsou právě SOMO. Jinými slovy, zákazník si může dovolit nadstandard, který stát neposkytuje.

I když subjekty provozující SOMO jsou podnikatelé a svou činnost provádějí za účelem zisku, tak SOMO přispívá k prevenci zločinnosti i trestné činnosti a v neposlední řadě také přispívá k nastolení občanské společnosti a právního státu, kde má každý člověk svá práva a povinnosti.

Cílem této bakalářské práce je čtenáře se SOMO jako takovými seznámit, objasnit historii, vznik, místo a úlohu těchto služeb v bezpečnostním systému České Republiky, vylíčit jednotlivé právní aspekty těchto činností, kterými se musejí všichni zúčastnění, ať už subjekty tyto služby poskytující, jejich zaměstnanci či zákazník samotný, řídit a dodržovat je. Dále budou čtenáři objasněny formy, metody a prostředky pomocí kterých k vykonávání činností SOMO dochází a které jsou pro toto podnikání charakteristické.

Dalším cílem této práce je zpracování auditu ochrany perimetru Elektrárny Chvaletice, tedy zmapování aktuálního bezpečnostního stavu elektrárny a analýzu rizik hrozících jednotlivým objektům a jejich zabezpečení. Na základě těchto poznatků dále vypracovat návrh projektu ochrany, to znamená zhotovit návrh na zlepšení bezpečnostní situace v objektu elektrárny. Náklady na tyto návrhy by pak vzhledem k situaci, ve které se elektrárna momentálně nachází, neměli přesáhnout 2 000 000 Kč. Čtenáři je tak přiblížena realizace SOMO přímo ve vybrané společnosti a do celé problematiky mu tak je umožněno nahlédnout nejen z pohledu teoretického, ale také z pohledu praktické aplikace těchto služeb.

1 Místo a úloha SOMO v bezpečnostním systému ČR

Na úvod k lepšímu pochopení jak této kapitoly, tak celé problematiky týkající se SOMO, bych rád objasnil vybrané, důležité pojmy, seznámil čtenáře se stručnou historií bezpečnostních služeb a přiblížil činnost směřující k OMO. Dále vysvětlím, co je to vlastně systém ČR a v neposlední řadě přiblížím místo a úlohu těchto služeb v ČR.

1.1 Důležité pojmy

- **Bezpečnost** je ochrana života a zdraví osob, ochrana majetku všeho druhu před ztrátami vzniklými v důsledku nehody, krádeže, podvodu nebo plnění a zahrnující všechny aspekty prevence ztrát. Bezpečnost je důležitou a nezbytnou součástí činností každého podnikatelského subjektu, nepředstavuje však základní cíl jeho snažení, ale pouze jednu z podpůrných služeb, která umožňuje hladké a nerušené naplňování hlavní činnosti subjektu, pomáhá při jeho rozvoji, řeší nestandardní události, úlohu obnovy a návratu k normálnímu činnostem po těchto událostech apod. [6], [8]
- **Bezpečnostní audit** je jednou z komerčně bezpečnostních expertních činností. Jeho význam spočívá především v tom, že odpovídá na otázku, jak fungují a jak jsou účinná bezpečnostní opatření zavedená v organizaci. Zpravidla obsahuje i řadu doporučení, jak zjištěný stav uvést buď do souladu s potřebami organizace. Písemný dokument jako materializovaný výsledek bezpečnostního auditu představuje výchozí a nepominutelný krok ke zpracování bezpečnostního projektu a následné realizaci bezpečnostních opatření. [9], [13]
- **Bezpečnostní průmysl** zahrnuje fyzickou ostrahu majetku a osob, přepravu peněz a cenností, zpracování peněžní hotovosti, detektivní a kompletní technické bezpečnostní služby a ochranu informací a dat. [8], [14]
- **Fyzická ochrana a ostraha** – jde o ochranu a ostrahu zájmů zákazníka bezpečnostními pracovníky při ostraze objektů, ochraně osob, bezpečnostních přepravách zásilek (peněz, cenin, drahých kovů apod.).
- **Hrozba** je jakákoliv událost či stav, které v případě, že nastanou, jsou schopné způsobit škodu na bezpečnostních opatřeních organizace či přímo organizaci, a tak ohrozit (přímo poškodit) chráněný zájem či majetek organizace. [13]
- **Komerční bezpečnost** nebo také **podniky komerční bezpečnosti** jsou služby nebo organizace, které poskytují bezpečnost na komerčním základě. [4], [13], [14]

- **Komerční služba ochrany majetku a osob** je soukromou bezpečnostní službou zabývající se službami ochrany majetku a osob na smluvním základě – komerční bázi (pojetí soukromé bezpečnosti v užším slova smyslu). [4], [13]
- **Riziko** je pravděpodobnost nebo možnost vzniku ztráty, obecně neúspěchu, odchýlení skutečných a očekávaných výsledků, nebezpečí negativní odchylky od cíle (tzv. čisté riziko) atd. [13]
- **Služba ochrany majetku a osob (SOMO)** je specifickou podzákonnou službou, konstituovanou na základě rozhodnutí orgánů státní správy a realizovanou fyzickými nebo právníckými osobami (podnikatelskými organizačně řídicími subjekty a jejich zaměstnanci), s vymezeným obsahem činností realizovaných soukromě bezpečnostními pracovníky určenými formami, metodami a prostředky s daným cílem ochrany životů a zdraví osob jakož i zábrany škod na movitém i nemovitém majetku, na majetku hmotném i nehmotném. [6], [13], [14]
- **Soukromá bezpečnostní agentura (SBA)** je subjekt poskytující soukromě bezpečnostní služby a realizátor soukromé bezpečnostní činnosti. [9], [13], [14]
- **Soukromá bezpečnostní činnost (SBC)** je činnost směřující k realizaci SBS je chápána jako specifický druh kontrolní činnosti, která ve své poznávací funkci zjišťuje soulad stavu skutečného se stavem žádoucím a ve své ovlivňovací funkci přijímá opatření k zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti majetku a osob. Přitom za stav žádoucí je třeba považovat zejména nedotknutelnost majetku, nedotknutelnost osob, nedotknutelnost práv a oprávněných zájmů občanů, firem a organizací, respektování zásad občanského soužití apod. [9], [13], [14]
- **Soukromá bezpečnostní služba (SBS)** je jak ochrana a ostraha osob a majetku, jakož i ochrana dalších práv a svobod (ochrana dalších oprávněných bezpečnostních zájmů) prováděná jako podnikání, tak činnost obdobného charakteru prováděná pro vlastní potřebu ochrany a ostrahy osob a majetku v rámci vlastní organizace. SBS je myšlena jako činnost agentury nestátní organizace, založené a fungující na komerčním základě, která spočívá v projektování, organizování, řízení a kontrole, jakož i ve vlastním výkonu ochrany a ostrahy majetku a osob, strážní služby a ostatních specifických činností, které jsou SBS zajišťovány. Dále je o SBS důležité poznamenat, že vedle SOMO také zahrnují služby soukromě bezpečnostních specialistů, služby soukromých detektivů a bezpečnostně technické služby. [4], [9], [13], [14], [16]

- **Technická ochrana a ostraha** - představuje různé zábrany mechanické i elektronické, chráníci objekt před napadením, kamerové systémy, PCO, nástrahové prostředky, signalizace, hlásiče, ale i výstražné nápisy, trvalá písemná upozornění aj. Jde o poskytování technických prostředků k ochraně majetku a osob.
- **Vlastní ochrana** je výkon ochrany majetku a osob pro vlastní potřebu organizace (firmy, podniku, společnosti, instituce, úřadu) pro jejich vlastní potřebu a vlastními zaměstnanci (vnitro-firemními útvary), která však nerespektuje tvorbu zisku a není ekonomicky vymezena podnikáním. [4], [13]

1.2 Něco málo z historie

Problémy spojenými s bezpečností a ochranou řeší lidé již od počátku své existence. Hrozba mohla vždy přicházet od přírodních sil, jako je potopa a oheň, stejně tak i od nepřátel.

Jak se civilizace vyvíjela, vyvíjely se i systémy vyhlášení poplachu a způsoby zabezpečení, kdy se vždy jednalo výhradně o lidskou činnost. Objekty zabezpečení v průběhu existence lidstva byly různé, avšak postupně se vykrystalizovaly tři velké skupiny [6], [10]:

- vše, co je spojeno se samotnou podstatou fyzické existence lidí, tj. **zdraví a život**,
- vše, co je spojeno s vlastnickými vztahy k hmotným věcem a k majetkovým právům (nehmotným věcem), tj. **materiální existence**,
- vše, co je spojeno s prosazováním a ochranou zájmů jednotlivých osob (fyzických i právnických), tj. **skupinové (společenské) existence**.

Mezi těmito třemi skupinami objektů zabezpečení neexistuje neproniknutelná přehrada, protože často narušení kteréhokoli z nich může vést k narušení zbylých dvou. Jestliže totiž následek může mít řadu příčin, tak i příčina může vyvolat řadu následků.

Prostředky, které lidstvo k zajištění své bezpečnosti používá, se postupem staletí mění, i když některé zůstávají ve své podstatě stejné – pouze zmodernizované prostřednictvím nových technologií. Tajemství pyramid střeží rafinované mechanické pasti, často schopné dodnes ublížit „nezvaným vetřelcům“, bezpečnost středověkých hradů dodnes střeží vodní příkopy a padací mosty, starověké i mnohem mladší městské komplexy jsou dodnes obklopeny příkopy, zdmi, hradbami atd., aby byly ochráněny proti nepřátelům. Je proto možné říci, že **soukromá bezpečnost zde byla dříve než bezpečnost v pojetí státní moci**. Například v dobách feudalismu nejen panovníci, ale i další fyzické subjekty, vytvářeli pro svou osobní obranu a ochranu svého majetku soukromé ozbrojené a vycvičené síly. Policejní

oddíly pak vznikaly vyčleněním z řad vojska k zajištění pořádku ve městech a dobitých regionech. Vyčleňovaná speciální vojenská síla, která byla určena pro vojenské bojové akce při dobývání či obraně území záhy zjistila, že užívání vojenských metod při každodenní aplikaci v boji s kriminalitou a zločinem je nutné, avšak vyžaduje své specifické modifikace. Postupně se měnily formy a metody ochrany osob a majetku. Vznikala tak metodika ochrany pořádku, vlastnictví, zdraví a života obyvatelstva. [4], [8], [13]

1.3 Činnost směřující k ochraně majetku a osob

Činnost směřující k ochraně majetku a osob se odehrává ve dvou rovinách, a sice rovině **fyzické** (ochrana osobami) a **pasivní - technické** (mechanická, elektronická či jiná technická zařízení) ochrany. Přičemž lze říci, že efektivním řešením na ochranu majetku a osob je tyto dvě roviny navzájem kombinovat i přesto, že živnostenský zákon rozlišuje „*podniky zajišťující ochranu majetku a osob*“ a „*poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob*“. Jedná se pouze o dvě roviny SOMO. Tyto dvě roviny se musí vzájemně podporovat a doplňovat, jelikož působení jedné bez druhé je prakticky nemožné, neefektivní, příliš nákladné nebo velice problematické. [4], [6], [13], [14]

Služby ochrany majetku a osob lze dělit na obory:

- Podniky zajišťující ochranu majetku a osob,
- Technické služby k ochraně majetku a osob,
- Služby soukromých detektivů.

V prvních dvou případech jde o ochranu majetku a osob. Rozdíl je pouze v tom, že tyto služby jsou realizovány jako fyzická ochrana a ostraha a technická ochrana a ostraha. [6], [7], [13], [14] Teoreticky lze říci, že Podniky zajišťující OMO a Technické služby k OMO společně tvoří a poskytují SOMO, přičemž výsledkem těchto služeb je Fyzická ochrana majetku a osob resp. Technická ochrana majetku a osob.

Třetí případ „*Služby soukromých detektivů*“ se SOMO úzce souvisejí, a protože stěžejním bodem těchto služeb jsou informace, jedná se v tomto případě převážně o ochranu majetku nehmotného. Detektivní činností je tedy třeba zajišťovat informační bezpečnost, provozní a obchodní bezpečnost, bezpečnost know-how apod. Zmínil bych především detektivní zpravodajství – nestátní zpravodajství, přičemž hlavní rozdílnost oproti SOMO spočívá v odlišnosti využívaných forem, metod a prostředků. Služby ochrany majetku a osob využívají fyzické ochrany (služeb ochrany majetku a osob) a technických

zabezpečovacích prostředků, soukromá detektivní ochrana osob a majetku využívá soukromé detektivní metody a speciální bezpečnostní technické prostředky. Dalším podstatným rozdílem, který je dobré zmínit, je také fakt, že soukromá detektivní ochrana osob a majetku, na rozdíl od SOMO, které vykonávají činnost ve stejnokroji, se odehrává v občanském oděvu. [13]

Dále je důležité říci, že soukromě bezpečnostní ochranu majetku a osob lze dělit do dvou sfér na vnější ochranu a vnitřní ochranu (viz. tabulka 1).

Tabulka 1: Soukromě bezpečnostní ochrana, zdroj: převzato z [7]

VNĚJŠÍ OCHRANA	VNITŘNÍ OCHRANA
Služby ochrany majetku a osob	Detektivně – zpravodajská technika
Bezpečnostní technika	

Pokud bychom měli bezpečnostní ochranu rozepsat v komplexním pojetí, tak pod *vnější ochranu* spadají také BOZP, PO a OŽP a pod *vnitřní ochranu* (služby soukromých detektivů) vedle detektivní - zpravodajské ochrany také režimová a organizační ochrana, komerční (podnikatelské) zpravodajství a speciální bezpečnostní služby. Pro nás ovšem zůstávají podstatnými ochrany uvedené v tabulce 1, zbylé zmiňované sice souvisí s ochranou, ale již ne s OMO jako takovými (nejde tedy jen o přímou ochranu podnikatelských subjektů, úřadů, organizací a institucí, ale i jiných sfér). [7]

1.4 Bezpečnostní systém ČR

Rozdělení bezpečnostní systém státu a společnosti (ČR) nám znázorňuje tabulka 2, institucionální rozdělení pak tabulka 3. Zde je nutné zdůraznit, že soukromě bezpečnostní sektor, tedy i SOMO, patří k vnitřní bezpečnosti státu stejně neodmyslitelně jako např. Policie ČR.

Bezpečnostní systém ČR (BS ČR) lze definovat jako systém státních orgánů, orgánů územních samosprávných celků, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních služeb a dalších právnických a fyzických osob. Také jejich vazeb a činností zabezpečujících koordinovaný postup při zajišťování bezpečnosti státu a jeho obyvatel. [7], [16]

Národní bezpečnostní úřad (NBÚ) je podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů, ústředním orgánem státní správy. Podle ustanovení § 136 odst. 1 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění

pozdějších předpisu, vykonává Národní bezpečnostní úřad státní správu v oblasti ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti. Jeho hlavní úkoly jsou vymezeny v ustanovení § 137 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. [15]

Tabulka 2: Bezpečnostní systém ČR, zdroj: převzato a upraveno z [7]

BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR	
Vnější bezpečnost	Vnitřní bezpečnost
	Policie ČR
Diplomacie	Hasičský záchranný sbor
Armáda	Další složky integrovaného systému
Zpravodajské služby	Obecní a městské policie
	Soukromě bezpečnostní sektor (SOMO)

Tabulka 3: Institucionální bezpečnostní systém ČR, zdroj: převzato a upraveno z [7]

STÁTNI SPRÁVA			
Národní bezpečnostní úřad			
Tajné zpravodajské služby	Policie ČR	Obecní (městské) policie	Sektor soukromé bezpečnosti (SOMO)
Záchranné, havarijní, bezpečnostní a krizové systémy			
Chrání státní zájmy	Chrání státní zájmy	Chrání komunální zájmy	Chrání komunální zájmy
Preventivní charakter	Donucovací charakter	Preventivní charakter	Preventivní charakter

1.5 Místo a úloha SOMO

Jak už bylo v předešlé kapitole naznačeno, místo SBS v BS ČR, je po boku ostatních bezpečnostních složek BS ČR pevně zakotveno. Počet soukromých bezpečnostních firem během posledního desetiletí výrazně vzrostl a soukromé bezpečnostní služby tak rok od roku nabývají na důležitosti.

Bezpečnostní firmy se zabývají rozmanitou činností ochrany majetku a osob a svoje služby nabízejí zákazníkům za úplatu. Zákazník si sám určí podle poskytovaných služeb agentury, **co, jak, kdy, a za jakou cenu** požaduje chránit, což u státních institucí stanovovat nelze.

V této souvislosti z principu občanské společnosti plyne, že primárně si musí bezpečnost zajišťovat podnikatelské subjekty (organizace, instituce a občané) samy a Policie ČR či Obecní (městské) policie zpravidla zasahují až jako **podpůrný prvek**. Proto, kde nelze primárními opatřeními bezpečnost zajistit, jsou východiskem právě soukromé bezpečnostní služby. [4], [8], [13]

Soukromě bezpečnostní služby také slouží jako **určitá alternativa**, která občanovi za určitých podmínek může pomoci, a také zvyšují bezpečnost garantovanou státem, kdy za úplatu **dostává zákazník nadstandard** těchto služeb, na který by musel stát vynakládat nemalé prostředky.

Soukromě bezpečnostní služby jsou dále [13]:

- jedním z výrazných a dynamicky se rozvíjejících prvků bezpečnosti v širším slova smyslu, při ochraně majetku, zdraví a života osob,
- omezují vznik škod a minimalizují dopad škodlivého jednání,
- dobrou prevencí nejen v boji s kriminalitou, ale jsou také preventivní složkou v rámci nejširšího páčání protiprávních jednání (zločinnosti),
- významným prvkem v rozvoji zaměstnanosti obyvatelstva,
- důležitým hospodářským odvětvím a přínosem pro tvorbu HDP.

Přesto je nutné mít na mysli, že hlavní ochranu v České republice poskytuje stát a SBS jsou pouze doplňující složkou. Úloha SBS je úlohou podnikatelského subjektu se všemi právy a povinnostmi, které jim ukládá hospodářský zákoník, občanský zákon, zákoník práce, trestní zákon a další právní normy. Role soukromých bezpečnostních služeb, resp. bezpečnostního průmyslu ve společnosti, je především podnikatelská a tvorba zisku je hlavním motivem činnosti majitelů a provozovatelů těchto služeb. [8], [13]

Tyto služby, tím že jsou komerční (za úplatu), jsou vhodným doplňkem bezpečnosti garantované státem a v podstatě zvyšují bezpečnostní standard zákazníka, to na jedné straně, na straně druhé pak umožňují, aby se Policie více věnovala svými silami a prostředky kvalifikované, odborné policejní práci (kriminalistika, dopravní policie, vyšetřování, atd.) [8]

Přestože je podnikání v bezpečnostním průmyslu považováno za společensky prospěšnou činnost, která vede k zamezování nebo snižování ztrát v ekonomice soukromých i státních podniků, zvyšuje produktivitu práce, upevňuje pracovní kázeň zaměstnanců, odrazuje od páčání trestné činnosti na chráněných objektech a má i další efekty v oblasti situační prevence kriminality, přesto je ze strany státu značně nedocenená. [8]

Nepříznivé je, že stát si neuvědomuje důležitost sektoru služeb jako jsou SBS. Nevychází vstříc v oblasti tvorby HDP ani v oblasti zaměstnanosti jako sociologického faktoru. Stát nechce připustit význam trhu soukromých bezpečnostních služeb pro celkovou bezpečnost v ČR. Takřka přehlíží existenci subjektů trhu SBS a nevnímá, že napomáhají bezpečnosti občanů, chrání jejich majetek a přispívají k jednotnému záchrannému systému. Nápomocnost SBS by měl stát vzít v úvahu při tvorbě případné legislativy a vytváření standardů pro obor průmyslu komerční bezpečnosti. [8]

2 Právní aspekty činnosti SOMO

Na úvod této kapitoly je nutné říci, že v ČR neexistuje zákon o civilních bezpečnostních službách, proto musí být činnost v oblasti OMO ošetřena jiným právním způsobem. Pro absenci legislativy o SBS je nutné řídit se danými platnými právními řády a normami. Podrobný výtah zákonů, o které se komerční bezpečnost opírá je uveden v tabulce 4 na konci této kapitoly. [8], [14]

Pramenem práva pro SBČ je právní řád České republiky, a to zejména v oblasti práv a povinností občana, odvozeně i právnických osob. Právě ochrana individuality občana a jeho práva jsou základním stavebním kamenem celé problematiky a znalost těchto práv a jejich správná aplikace je základem úspěšného podnikání v SBČ. Občan tak svěřuje svá práva do rukou bezpečnostních odborníků stejně tak, jak to činí v mnoha jiných odbornostech. [13]

Obecným právním atributem pro SBČ je český právní řád a vněm soubor některých právních ustanovení, která jsou obsažena v různých právních odvětvích - zákonech. Jde především o Ústavu ČR a z ní vyplývající Listinu práv a svobod občana. Dále o navazující základní zákony jako jsou občanský zákoník, obchodní zákoník, občanský soudní řád, zákoník práce, trestní zákon a trestní řád, správní řád a zákonné normy upravující správu živností, zákon o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, o zákony daňové, zákony o sociálním a zdravotním pojištění. To vše jsou právní základy, na kterých SBČ staví. [8], [13]

2.1 Právní východiska SOMO

Za právní východiska lze považovat zejména některá ustanovení zákona číslo 2/1993 Sb., kterým byla vyhlášena Listina základních práv a svobod¹ jako součást ústavního

¹ Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR.

pořádku ČR. Vyjmenujme si ty deklaráce práv, která jsou pro SBČ a SOMO jako takové nejaktuálnější. [13]

- Článek 1: *„Lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezczitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.“*
- Článek 11: *„Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.“*
- Článek 12: *„Obydlí je nedotknutelné. Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.“*
- Článek 14: *„Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.“*

Výčet takto zakotvených práv a svobod nám tedy ukazuje právní směr, který je těmito ustanoveními určen pro výkon SBČ, komplexněji je vyjádřen ve znění § 11 občanského zákoníku. [13], [14]

2.1.1 Občanský zákoník²

Občanský zákoník je považován za jednu z nejdůležitějších norem pro SBČ. Je právním kodexem, který obsahuje nejen potřebná práva osob, ale i právní smluvní vztahy, které pomáhají realizovat převod práv zadavatele a provozovatele SBČ. Je ale nutné říci, že využívání tohoto převodu práv se realizuje spíše při vztazích subjektů SBČ a občana, neboť vztahy podnikatelských subjektů, tedy i subjektů SBČ, se obvykle sjednávají v rámci ustanovení obchodního zákoníku. [8], [13], [14]

Občanský zákoník **deklaruje ochranu práv občana i právnických osob** v § 1 odst. 1: *„Úprava občanskoprávních vztahů přispívá k naplňování práv a svobod, zejména ochrany osobnosti a nedotknutelnosti vlastnictví.“*

Důležitá podmínka pro aplikaci obč. zák. je **existence právního úkonu, který podmiňuje vznik občanskoprávních vztahů**, jak je vyjádřeno ustanovením § 2 odst. 1:

„Občanskoprávní vztahy vznikají z právních úkonů nebo jiných skutečností, s nimiž zákon vznik těchto vztahů spojuje.“

Práva osob jsou uvedena v následujících ustanoveních § 4: *„Proti tomu, kdo právo ohrozí nebo poruší, lze se domáhat ochrany u orgánu, který je k tomu povolán. Není-li v zákoně něco jiného, je tímto orgánem soud.“*

² Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zde jde však o pohled státních orgánů a jejich úředníků na tzv. **svépomoc**, kdy občan má právo se bránit sám jak je popsáno v § 6: „*Jestliže hrozí neoprávněný zásah do práv bezprostředně, může ten, kdo je takto ohrožen, přiměřeným způsobem sám odvrátit.*“

Užití svépomoci je ale vázáno na splnění dvou podmínek současně:

- **neoprávněný zásah do práv** (je nutné jasně prokázat protiprávnost zásahu nikoliv jen osobní názor, že se zásah jako neoprávněný, musí se jednat o stav, který je jasně rozlišitelný), [8], [13]
- **přiměřenost odvracení ohrožení** (je vždy velmi těžké, zejména tam, kde se jedná o malý časový úsek, zvolit přiměřený způsob ochrany). [8], [13]

U bezprostřednosti ohrožení je pak **vyloučeno provádět zásah proti dlouhodobě trvajícím nepříznivému stavu**. [8], [13]

K jasnějšímu rozlišení eventuálního protiprávního jednání přispívá ustanovení §11, které uvádí: „*Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.*“

Toto ustanovení je považováno za klíčové pro činnost SBČ. Právě obsah tohoto ustanovení je v rámci mandátu převést na poskytovatele služeb SBČ. Převod mandátu je v § 22 odst. 1: „*Zástupcem je ten, kdo je oprávněn jednat za jiného jeho jménem. Ze zastoupení vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému.*“

Forma smluvního vztahu je možná „*Smlouvou o obstarání věci*“ nebo smlouvou příkazní. Je pochopitelné, že lze obdobně postupovat v obchodních vztazích podle dikce obchodního zákoníku. [8], [13], [14]

Dalšími důležitými ustanoveními obč. zák. pro SBČ jsou:

- § 123 – „*Vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat jeho plody a užitky a s nimi nakládat.*“
- § 415 - „*Každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku na přírodě a životním prostředí.*“
- § 417 – klade povinnost odvrácení škody, tomu komu škody hrozí
- § 418 – „*Kdo způsobil škodu, když odvracel přímo hrozící nebezpečí, které sám nevyvolal, není odpovědný...*“
- § 419 – „*Kdo odvracel hrozící škodu, má právo na úhradu vynaložených nákladů a na náhradu škody...*“

- § 420 - „Každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.“

2.1.2 Obchodní zákoník³

Vzhledem k faktu, že SOMO jsou podnikatelskou činností, je velice nutné zařadit mezi základní prameny práva SBČ obchodní zákoník. Podnikatelské činnosti se v obchodních vztazích řídí především ustanovením § 2 odst. 1: „*Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděna samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.*“ a § 2 odst. 2: „*Podnikatelem podle tohoto zákone je...*“

Pro obchodní činnost soukromě bezpečnostních subjektů jsou velmi důležitá i další následná ustanovení obchodního zákoníku:

- § 5 a 6 – podnik a obchodní jmění, obchodní majetek,
- § 8 až 10 – obchodní firma.

Práva podnikajících subjektů je možné převést smlouvou. Předmět právní úpravy a její povaha je jasně deklarována v § 261 odst. 1: „*Tato část zákona upravuje závazkové vztahy mezi podnikateli, jestliže při jejich vzniku je zřejmé s přihlédnutím ke všem okolnostem, že se týkají jejich podnikatelské činnosti.*“

A odst. 2: „*Touto částí zákona se řídí rovněž závazkové vztahy mezi státem nebo samosprávnou územní jednotkou a podnikateli při jejich podnikatelské činnosti...*“

Oprávnění subjektů SBČ záleží především na textu a obsahu uzavřené hospodářské smlouvy. Delegovaná oprávnění pak převede subjekt SBČ formou instrukcí na jednotlivé pracovníky. Podpisem smlouvy totiž majitel objektu (práv) deleguje své právo k ochraně svého vlastnictví a tím zároveň vyslovuje souhlas s formami a způsoby zabezpečení tohoto práva výkonu SBČ. [8], [13], [14]

K jednání o uzavření smlouvy je nutné znát důležitá ustanovení § 269 odst. 1: „*Ustanovení upravující v hlavě II této části zákona jednotlivé typy smluv se používají jen na smlouvy, jejichž obsah dohodnutý stranami zahrnuje podstatné části smlouvy stanovené v základním ustanovení pro každou z těchto smluv.*“

A odst. 2: „*Účastníci mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není upravena jako typ smlouvy. Jestliže však účastníci dostatečně neurčí předmět svých závazků, smlouva uzavřená není.*“

³ Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Smluvní vztah uzavřený podle § 269 odst. 2 obch. zákoníku se označuje jako „*smlouva nepojmenovaná*“, v praxi SBC je obvykle označována jako (smlouva o bezpečnostních službách, o ochraně objektu atd.). Je uzavírána proto, že obvykle není po určitou dobu možné korektně vyspecifikovat práva a povinnosti vlastníka do praktického bezpečnostního výkonu. Teprve poté obvykle je tato smlouva nahrazena nejčastějším typem smlouvy mandátní. [8], [13], [14]

V § 566 odst. 1: „*Mandátní smlouvou se zavazuje mandatář, že pro mandanta na jeho účet zařídí za úplaty určitou obchodní záležitost, uskutečněním právních úkonů jménem mandanta nebo uskutečněním jiné činnosti, a mandant se zavazuje zaplatit mu úplatu.*“

A odst. 2: „*Je-li zařízení záležitosti předmětem podnikatelské činnosti mandatáře, má se za to, že úplata byla smluvena.*“

Dále pak v § 568 odst. 3: „*Vyžaduje-li zařízení záležitosti uskutečnění právních úkonů jménem mandanta je mandant povinen vystavit včas mandatáři písemně potřebnou plnou moc.*“

A odst. 4: „*Není-li plná moc obsažena ve smlouvě, nenahrazuje ji převzetí smluvního závazku mandatářem jednat jménem mandanta, a to ani v případě, že osoba, se kterou mandatář jednal, o tomto závazku ví.*“

Mandátní smlouva je asi nejsprávnějším typem pro výkon ochrany osob a majetku. [13]

Dalším typem, již méně užívaného obchodního vztahu, je typ „*komisionářské smlouvy*“, upravené v obch. zákoníku. Je možné v některých případech tuto smlouvu použít zejména tam, kde se jedná o činnost bez právních úkonů jménem mandanta a jde o bezpečnostní výkon na základě komerce. [13] Jde tedy o jednání vlastním jménem provozovatele, uvedeno v § 577: „*Smlouvou komisionářskou se zavazuje komisionář, že zařídí vlastním jménem a pro komitenta na jeho účet určitou obchodní záležitost, a komitent se zavazuje zaplatit mu úplatu.*„

2.1.3 Živnostenský zákon⁴

Navážeme-li na podnikatelskou činnost upravenou obchodním zákoníkem, musí být neprodleně subjektu SBC zajištěn státní souhlas. Získání souhlasu je obsaženo v ustanovení živnostenského zákona č. 455/1991 Sb., zejména v ustanovení rozdělení živností v § 9,

⁴ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

který rozlišuje živnosti na „*ohlašovací*“ a „*koncesované*“. [13] Dále v §10 Živnostenské oprávnění

odst. 1: „*Oprávnění provozovat živnost...vzniká...osobám již zapsaným do obchodního rejstříku, právníkům osobám, které se do obchodního rejstříku nezapisují, a fyzickým osobám...u koncesovaných živností dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese.*“

Živnostenský zákon v příloze č. 3 vyjmenovává dvě koncesované živnosti [13]:

- Služby soukromých detektivů,
- **Podniky zajišťující ostrahu majetku a osob.**

Zde bych upozornil na změnu, na základě, které byly dne 11. srpna 2008 ve sbírce zákonů publikovány zákony č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a č. 274/2008 Sb., zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky. Oba zákony jsou platné od 1. ledna 2009 a s přijetím těchto zákonů došlo nečekaně i ke změně živnostenského zákona. [3], [17]

Změna se týká činností, které byly krátkodobě, předešlou novelou živnostenského zákona, sloučeny v koncesovanou živnost „*Ostraha majetku a osob a služby soukromých detektivů*“. Předně byl ustanoven nový paragraf § 6a, který rozdělil koncesi na dvě nové „*Ostraha majetku a osob*“ a živnost „*Služby soukromých detektivů*“. Dále je stanovena obsahová náplň pro nově vzniklé koncesované živnosti a speciálně stanovuje bezúhonnost osob, které chtějí v této oblasti podnikat či podnikají a zároveň všech jejich zaměstnanců vykonávajících předmětné činnosti. V příloze č. 3 je pak rozvedeno zvýšení nároků na odbornou způsobilost provozovatelů, tedy držitelů těchto koncesí, a v příloze č. 5 pak požadavky na odbornou způsobilost pracovníků. Především se jedná o podmínky o spolehlivosti podnikatele, statutárního orgánu a členů pro výkon statutárního orgánu, bezúhonnost a odbornou způsobilost podnikatele a zaměstnanců a zdravotní způsobilost zaměstnanců, které musí být splněny. Dále zde jsou rozvedeny požadavky na jejich minimální vzdělání a praxi. [3], [17]

2.1.4 Zákoník práce⁵

Zákoník práce upravuje vztahy mezi zaměstnavatelem, subjektem SBČ a jeho zaměstnanci, kteří jsou konkrétními vykonavateli jednotlivých metod ochrany osob a majetku. Zákoník práce, jako **jeden ze základních právních pramenů**, hraje velice důležitou roli

⁵ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

pro postavení SBČ. Pracovně právní vztah se výrazně liší od služebního poměru bezpečnostních složek ČR. Pro subjekty SBČ (zaměstnavatele) je dodržování všech ustanovení zákoníku práce především ekonomickou kalkulací, která limituje hranici nejnižších možných, ale nejpodstatnějších nákladů. Nejde o obchod s výrobky a zbožím, ale o obchod závisující téměř stoprocentně na výkonu lidských sil. Prodávaná služba je více či méně úplně závislá na výkonu jedince - zaměstnance. [8], [13], [14]

Dále je nutné vědět, že mnohé bezpečnostní metody běžně užívané příslušníky ozbrojených sborů nelze aplikovat, neboť příslušník policie je ve služebním poměru, který umožňuje nařizovat mu práci (činnost) i velmi nebezpečnou, kterou je policista povinen snášet a vykonat. Srovnáme-li ustanovení platného zák. práce v hlavě páté „*Bezpečnost a ochrana zdraví při práci*“, ihned poznáme značný rozdíl mezi prací strážného v soukromé bezpečnostní firmě a policisty. V této souvislosti jde o § 101 odst. 1 a § 106 odst. 1 a 2, které ve zkratce řečeno stanovují povinnosti zaměstnavatele zajistit bezpečnost a ochranu zdraví svých zaměstnanců a také práva zaměstnanců na bezpečnost při práci a v této souvislosti odmítnutí výkonu práce. [8], [13], [14]

Další ustanovení zákoníku práce jsou taková, která bezprostředně ovlivňují cenu SOMO. Jde především o [13]:

- §79 a 80 - stanovená týdenní pracovní doba,
- § 82 až 85 - rovnoměrné a nerovnoměrné rozvržení pracovní doby,
- §84 – rozvržení týdenní pracovní doby,
- § 86 a 87 - konto pracovní doby,
- §109 až 150 v hlavě šesté - odměňování za práci, odměna za pracovní pohotovost a srážky příjmu z pracovněprávního vztahu,
- §111 – o minimální mzdě.

2.1.5 Trestní zákon⁶

Trestní zákon má již ve svém ustanovení §1 a §2 deklarovanu **ochranu práv osob**, neboť jeho prostředky (pohrůžka trestem, ukládání trestů a ochranných opatření) mají ochránit důležité společenské vztahy, tedy i ochranu majetku a osob.a mají porušovatele této ochrany od jednání odradit. Přesto se takové činy dějí. Jsou pro společnost nebezpečné a jsou označovány v § 3 jako **činy trestné**. [8], [13], [14]

⁶ Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 320/2006 Sb. a zákon č. 343/2006 Sb.).

Služby ochrany majetku a osob mají ze své podstaty hlavně ochranářský charakter. Obvykle jsou používány jen prostředky defenzivní ochrany a nepoužívají se, až na výjimky, útočné metody a prostředky. Pokud jsou tyto metody a prostředky použity, pak musí být v souladu s ustanoveními občanského a trestního zákona, které rozebírají stav nutné obrany a krajní nouze. Subjekty SBC při ochranně svěřených práv zadavatele mohou postupovat i velmi razantně a metodicky podobně jako policie, avšak zákrok musí být zřetelně obranný a nesmí nést prvky donucovací mocenské složky (Policie ČR). [8], [13], [14]

V této souvislosti je nutné přiblížit tato ustanovení Trestního zákona:

- § 13 – nutná obrana – *„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.“*
- § 14 – krajní nouze – *„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak, anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil.“*

Znalost těchto ustanovení je pro výkonného pracovníka a provozovatele SOMO nezbytná a porušením těchto dikcí se vystavuje trestnímu postihu jako každý občan ČR. [1], [13]

Důležité je mít povědomost také o ustanoveních [1]:

- § 7 – příprava k trestnému činu,
- § 8 - pokus trestného činu,
- § 9 a 10 - pachatel, spolupachatel a účastník trestného činu.

Dále je také nutné, aby pracovníci přímého výkonu SOMO dokonale znali a byli si vědomi některých ustanovení zvláštní částí trestního zákona. Jde o trestné činy, kterých by se při neadekvátním výkonu činnosti mohly dopustit. Jedná se například o [1]:

- § 231 - omezování osobní svobody – *„...Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody...“*
- § 221 až 225 – ublížení na zdraví a rvačka – zde jde především o ublížení na zdraví při použití neadekvátních zákroků apod.

V neposlední řadě je pak nutné znát některé formy trestné součinnosti, především [1]:

- § 167 – nepřekazení trestného činu – „*Kdo se hodnověrným způsobem doví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin...a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, bude potrestán odnětím svobody...Překazit trestný čin lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu...“*
- § 168 – neoznámení trestného činu – „*Kdo trestný čin neoznámí bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu...“*

2.1.6 Občanský soudní řád⁷

Občanský soudní řád (zák. č. 240/1993 Sb. úplné znění; ve znění pozdějších předpisů) není normou přímo zakotvující a určující samotnou právní podstatu SBČ. Takovou je a zůstává občanský zákoník. Jde o normu, která však velmi **ovlivňuje a řídí samotný praktický výkon ochrany osob a majetku**, ale zejména však činnost soukromých detektivů, proto se jím zde nebudu dále podrobněji zabývat. [6], [13]

2.1.7 Zákon o trestním řízení soudním⁸

Stejně jako u občanského soudního řádu je trestní řád právním pramenem spíše pro **přímý výkon bezpečnostních metod**, nikoliv pro samotnou podstatu SBČ. Z pohledu SOMO jde o dikci v § 44a odst. 1 a 2, který stanovuje kdy a za jakých podmínek může poškozený nebo svědek obdržet informace o propuštění, úniku obviněného nebo odsouzeného z vazby, nebo výkonu trestu. Občanům je tak umožněno předem se bránit eventuálním útokům zločinců. Právě zde, kde nebude patrně nasazena „policejní ochrana“, může nastoupit alternativní bezpečnostní opatření organizované SBČ. [6], [8], [13]

Klasickým, velice důležitým a kontroverzním předpisem využívaným zejména strážní službou při ochraně majetku a osob, je ustanovení v **§ 76 odst. 2**: – (zadržení podezřelé osoby) - „*Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu, příslušníka ozbrojených sil může předat nejbližšímu útvaru ozbrojených sil nebo správci posádky. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez ohledu oznámit.*“

⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 321/2006 Sb.).

Z citace zákona je tedy patrné, že osobní svobodu toho, kdo spáchal trestný čin, může omezit každý. V daných případech se jedná o bezpečnostního pracovníka SOMO. Zadržení osoby je pak bezpečnostní pracovník SOMO nucen **neprodleně oznámit PČR**. Dále zadrženou osobu **předá policejnímu orgánu** a k zadržení osoby **podá vysvětlení**. [6], [8], [13], [14]

2.2 Oborově potřebné zákony

Vzhledem k tomu, že výkon SOMO se v některých extrémních případech neobejde bez používání zbraní, považujeme za oborově potřebné zákony zejména zákony o zbraních. Ochrana osob některých významnějších objektů a převoz cenin jsou případy, kdy je potřebné z důvodu bezpečnosti výkonných pracovníků využít zbraně. Zákon v dnešní úpravě preferuje individuální odpovědnost za nošení a použití zbraně. Odkázal bych zde na zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zejména § 1 a 17). [13]

2.3 Právní prameny ovlivňující podnikatelský výkon SBČ

Patří sem zákony, které také tyto činnosti různými způsoby ovlivňují. Především pak výpočet nabídkové ceny za ostrahu objektu, převoz finančních hotovostí a cenin, za ostrahu osob i další formy SBČ vždy vychází z nezbytně nutných nákladů. Jde především (z 95%) o **náklady mzdové**, které jsou ovlivňovány níže uvedenými zákony. Při dodržování všech zákonných podmínek dopočteme minimální cenu hodinového výkonu, pod kterou **nelze službu legálně nabízet**. Proto jsou uvedené zákony důležitými prameny pro podnikatelskou činnost v rámci SBČ. [13]

Zákon o sociálním zabezpečení:

- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení,
- zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Zákon dává právní a organizační rámec pro dále uváděné zákony o nemocenském a důchodovém zabezpečení. [13]

Zákon o zdravotním zabezpečení:

- zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění (zejména § 4, 5, 6 a 8).

Zákon upravuje veřejné zdravotní pojištění a rozsah a podmínky, za nichž je na základě tohoto zákona uplatňováno (poskytováno). [13]

Zákon o nemocenském pojištění:

- zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců (zejména § 2).

Zákon opět ukládá povinný odvod za pojištěného zaměstnavateli. Odvod se vypočítává z průměrné mzdy a je důležitým atributem pro tvorbu nabídkové ceny SOMO. [13]

Zákon o důchodovém pojištění:

- zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění.

Tak jako u ostatních daňových (ekonomických) zákonů je nerespektování této právní normy hrubým porušením činnosti subjektů SOMO. Má podstatný vliv na tvorbu ceny. [13]

Zákon o dani z přidané hodnoty:

- zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění zák. č. 319/2006 Sb. podle § 1, který upravuje daň z přidané hodnoty. Daň se uplatňuje na zboží, nemovitosti a služby za podmínek stanovených tímto zákonem. [13]

Zákonné úpravy o daních a sociálním a zdravotním pojištění (viz. tabulka 4) jsou velmi důležité pro vytvoření právního rámce tzv. **nejnižší možné nabízené ceny SOMO**. [13]

Nutným právním pramenem je s ohledem na podnikatelskou složku SBČ i zákon o archivnictví č. 499/2000 Sb. Archiválie jsou písemné, zvukové, obrazové a další záznamy, které při SBČ vzniklou činností subjektů SBČ. Jde zejména o mzdové, personální záznamy též i evidence zakázek a další písemností. [13]

Protože jsou SOMO pouze koncesovanou živností a v ČR neexistuje žádná legislativa a standardy pro obor průmyslu komerční bezpečnosti, vypracoval jsem podrobný výtah většiny pramenů práva a zákonů souvisejících s komerční bezpečností (SOMO) v tabulce 4.

Tabulka 4: Prameny práva komerční bezpečnosti – výťah, zdroj: vlastní

POPIS	ZÁKONY
LZPS	usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR.
Občanský zákoník	zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
Obchodní zákoník	zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
Živnostenský zákon	zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.
Zákoník práce	zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.
Trestní zákon	zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 320/2006 Sb. a zákon č. 343/2006 Sb.).
Občanský soudní řád	zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
Trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 321/2006 Sb.).
Oborově potřebné zákony	zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních); zákony č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a zákon č. 274/2008 Sb.
Další zákony ovlivňující výkon SBC	zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení; zákon č. 101/2005 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů; zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění; zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění; zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců; zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění; § 40a zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře, ve znění zákona č. 168/2005 Sb.; § 16 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním; zákon ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona ČNR č. 590/1992 Sb., zákon ČNR č. 37/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb. a zákona č. 160/1995 Sb.; zákon ČNR č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvků na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona ČNR č. 10/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 59/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb. a zákona č. 160/1995 Sb.; zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění zák. č. 319/2006 Sb.
Zákony o daních z příjmu	zákon č. 72/1920 Sb., o osvobození daně z příjmu od přírůžek pro samosprávné svazky; zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů; zákon č. 157/1993 Sb., novela zákona ČNR o daních z příjmů; zákon č. 196/1993 Sb., novela zákona ČNR o dani z přidané hodnoty; zákon č. 238/1993 Sb., o zákoně o daních z příjmů na výr. biologicky rozložitelných látek; zákon č. 323/1993 Sb., novela zákona ČNR č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů; zákon č. 114/1994 Sb., novela zákona o daních z příjmů; zákon č. 423/2003 Sb., změna zákona o stavebním spoření; zákon č. 292/2005 Sb., změna zákona o stavebním spoření; zákon č. 296/2006 Sb., úplné znění zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.
Zákony o správě daní a poplatků	zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků; zákon č. 35/1993 Sb., novela zákona ČNR o správě daní a poplatků; zákon č. 157/1993 Sb., novela zákona ČNR o daních z příjmů; zákon č. 302/1993 Sb., novela zákona ČNR o dani silniční; zákon č. 315/1993 Sb., novela zákona ČNR o dani z nemovitosti; zákon č. 323/1993 Sb., novela zákona ČNR č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů; zákon č. 85/1994 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích.
Zákon o archivnictví	zákon č. 499/200 Sb. o archivnictví a spisové službě.

3 Formy činnosti SOMO

Formou rozumíme vnější výraz stanoveného obsahu, projevující se navenek v konkrétních úkonech (orgánů, organizací, institucí) tedy i organizací poskytující SOMO.

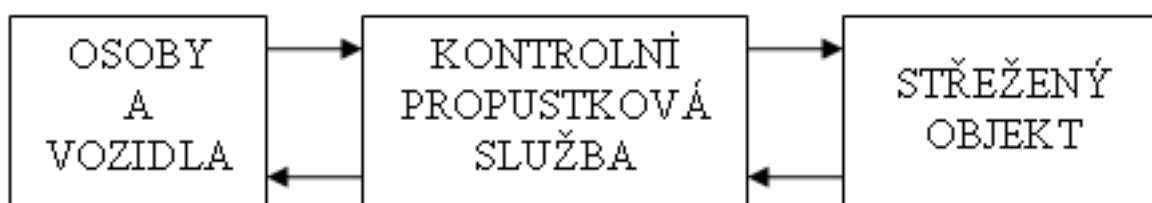
Formy činnosti SOMO je potřeba obecně chápat jako [4], [13], [14]:

- **Formulaci obecných cílů**, jichž má být v procesu SOMO dosaženo. Jde o jistý obecný model rozhodování bezpečnostních pracovníků SOMO. Bezpečnostní pracovník si tak volbou příslušné formy činnosti SOMO stanoví, čeho má být obecně dosaženo.
- **Obecný přístup k realizaci jednotlivých typových druhů činnosti SOMO** spočívá ve faktu, že umožňuje určité typové zobecnění. Bezpečnostní pracovník SOMO již na počátku nějaké činnosti SOMO dokáže správně vytyčit a zhodnotit postupy a metody své práce a tudíž tak předejde nečekaným či nepředvídatelným událostem nebo tyto nahodilosti alespoň minimalizuje.
- **Charakteristiku obecných cílů**, jichž má být SOMO, v procesu realizace nějakého konkrétního případu SOMO dosaženo.

3.1 Kontrolní propustková služba

Propustková činnost je nejčastěji se vyskytující forma činnosti SOMO. Jejím úkolem je zabezpečení vstupů a výstupů osob (vrátnice), vjezdů a výjezdů vozidel (nákladové vrátnice) do a z chráněných objektů či prostor (viz. obrázek 1). Služba je vykonávána nejčastěji na pevných stanovištích (vrátnicích apod.). [4], [6], [13], [14]

Cílem kontrolní propustkové služby je zejména kontrola osob a dopravních prostředků. Kontroluje se zdali mají ke vstupu (příjezdu) nebo k odchodu (výjezdu) patřičná oprávnění nebo zdali nedochází k neoprávněnému vnášení či vynášení (přivážení či vyvážení) věcí a tomuto zabránit. [4], [6], [13], [14]



Obrázek 1: Princip kontrolní propustkové služby, zdroj: vlastní

Jde o speciální formu kontrolní činnosti spočívající v [4], [13]:

- kontrole přicházejících a odcházejících osob (které osoby se v chráněném objektu či prostoru nacházejí, za jakým účelem, jaká mají poslání a oprávnění apod.),
- kontrole vozidel (kontrola příjezdových a výjezdových povolení, kontrola dokladů souvisejících s pohybem materiálů, zboží, inventáře apod., dále fyzická kontrola přiváženého a vyváženého materiálu, zboží, inventáře apod., zvláště důležitá pro

nerušený a kvalitní průběh kontroly je exaktní definice kontroly vozidel, zejména nákladních vozidel),

- smíšené kontrole (ochrany životního prostředí, ochrany bezpečnosti a zdraví při práci, ochrana protipožární bezpečnosti, protipovodňová ochrana apod.).

3.2 Strážní služba

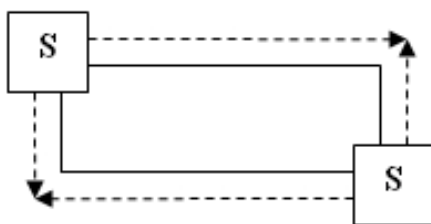
Služba představuje jednu z forem ochrany majetku a osob v rovině fyzické ochrany. Můžeme ji členit podle způsobu realizace na vykonávanou na pevných strážních stanovištích (viz. obrázek 2 - přerušovaná čára), na pochůzkových strážních stanovištích – hlídková služba (viz. obrázek 2 – plná čára) nebo na kombinovaných stanovištích. [4], [13]

Při strážní službě (hlídkové službě) bezpečnostní pracovník SOMO zabezpečuje ochranu objektu, zpravidla vnější ochranu objektu či prostoru. Bývá charakteristická tím, že je vykonávána nepřetržitě v určitém časovém úseku a je pevně vymezeno pevné strážní stanoviště nebo trasa pohybu strážného či hlídky (viz. obrázek 2). Může být také zajišťována jako samostatná specifická služba s přesně vymezenými úkoly, či být vysílána z pevných (statických) stanovišť ke splnění stanovených úkolů. Za neporušenost střeženého objektu pak strážní hlídka plně odpovídá. [4], [13], [14]

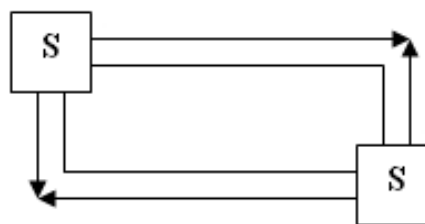
Cílem těchto hlídek je zabránění narušení vnějšího obvodu střeženého (chráněného) objektu či prostoru, zabránění vzniku mimořádných a krizových situací v objektu, upozorňování vedení objektu na nedostatky v bezpečnostním zajištění objektu, zabránění nepovolaným osobám ke vstupu/výstupu (vjezdu/výjezdu vozidel) s rozsahem mimo kontrolní propustkovou službu nebo jiné nedovolené činnosti ohrožující střežený objekt, v případě nutnosti přivolání pomoci (Policie ČR apod.). [6], [13]

BEAT PATROL - ochrana objektů formou tzv. patrolování, což umožňuje ochranu i několika objektů mnohdy i od sebe vzdálených. **BEAT PATROL** může být uskutečňován pěším patrolováním nebo patrolováním pomocí motohlídky. [6]

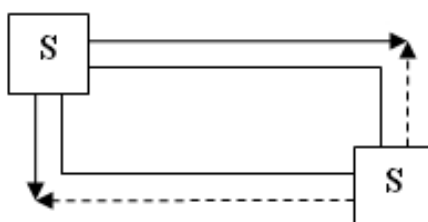
NA PEVNÝCH STANOVIŠTÍCH



NA POHYBLIVÝCH STANOVIŠTÍCH



NA KOMBINOVANÝCH STANOVIŠTÍCH



Obrázek 2: Typy stanišť strážní služby, zdroj: převzato a upraveno z [13]

3.3 Bezpečnostní dohled

Bezpečnostní dohled vykonává z pravidla bezpečnostní pracovník SOMO jako vnitřní ochranu majetku či prostoru v chráněném (střeženém) objektu či prostoru. Bezpečnostní dohled SOMO tedy plní následující úkoly [6], [13]:

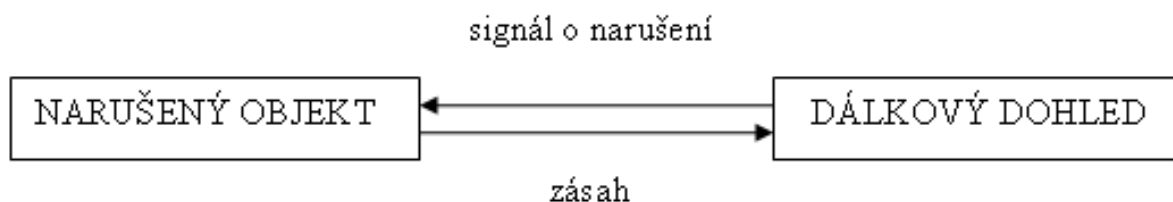
- kontroluje a dbá na dodržování režimových opatření,
- realizuje dohodnutá bezpečnostních opatření v objektu,
- organizuje výjezd na místo signalizace a zabezpečuje vyrozumění míst poskytujících pomoc,
- dohlíží nad pracemi prováděnými externími pracovníky,
- v případě potřeby vykonává pečetění určených prostor,
- zajišťuje obsluhu a vyhodnocování signalizaci prostředků EZS a reaguje na poplachové stavy, které jsou těmito prostředky vyvolány,
- zabraňuje rozkrádání, ztrátě, poškození, zneužití či zničení majetku,
- realizuje bezpečnostní ochranný dohled osob,
- realizuje bezpečnostní ochranný dohled zásilek přepravovaných po silnici, železnici, lodí či letadlem prováděný fyzickou přítomností a stanovenými činnostmi bezpečnostních pracovníků v reálném čase atd.

Rozdíl oproti strážní službě tkví ve faktu, že bezpečnostní dohled probíhá v místech, kam mají přístup i další osoby, a to zejména pracovníci zákazníka, návštěvníci a mnohdy i další osoby. O soukromě bezpečnostním dohledu můžeme hovořit např. při zabezpečování pořádku, životního prostředí a v neposlední řadě bezpečnosti majetku a osob např. v supermarketech, obchodech, kasinech a hernách, sportovních či kulturních akcích, ale i živnostenských provozovnách, průmyslových provozech, stavenišťích apod. [13], [14]

Důležité je také vědět, že bezpečnostní dohled je významným prvkem systému bezpečnostní prevence, který významně přispívá v boji s kriminalitou a jinými negativními jevy. [13]

3.4 Dálkový dohled zabezpečení objektů

Je třeba zmínit, že v posledních letech se objevuje další přístup k bezpečnostnímu dohledu a to tzv. dálkový dohled (viz. obrázek 3). Patří sem jak **záležitosti dálkového dohledu z hlediska ochrany majetku a osob**, tak i **funkční kontroly** jako např. kontroly teploty vody, teploty vzduchu, kontroly stavu tlaků různých nádrží a zásobníků, kontroly elektrického napětí, kontroly proti úniku ropných látek či plynů apod.



Obrázek 3: Dálkový dohled, zdroj: převzato a upraveno z [13]

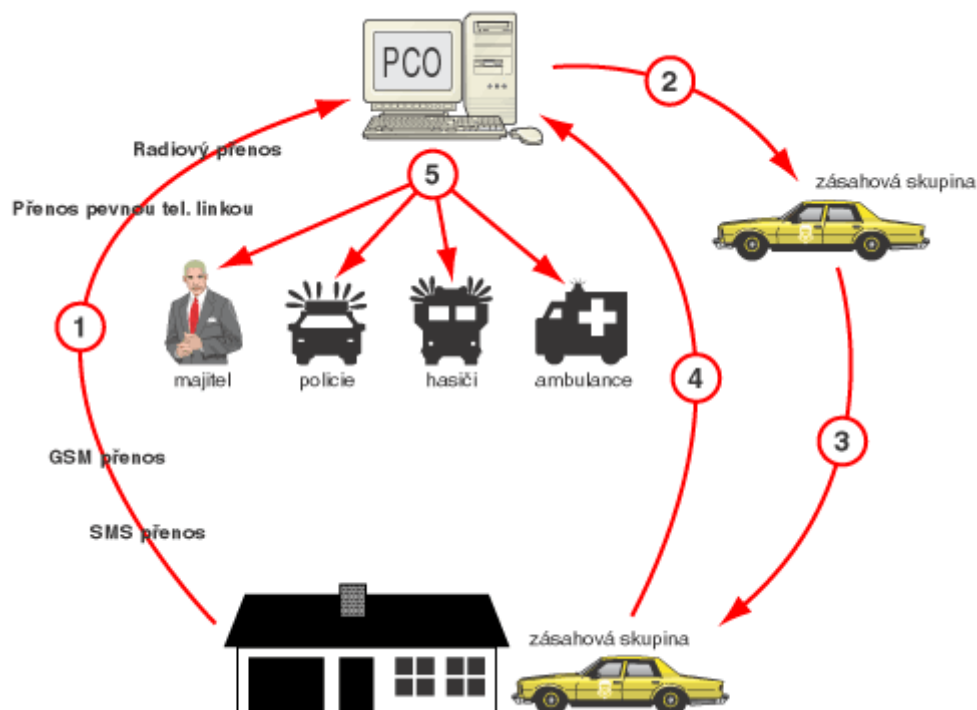
Nás bude zajímat případ první, tedy dálkový dohled z hlediska OMO, kdy se jedná o zabezpečení podnikatelských objektů, rodinných domů, bytů atd. Takovéto opatření je účinné pouze tehdy, je-li zajištěno, že na poplachový signál vyslaný zabezpečovacím zařízením dojde k odpovídající a včasné reakci. Lokální signalizace sirénou, která může být případně doplněna o světelný maják, je účinná pouze v případě, že je v místě zajištěn stálý dohled např. dům s byty, které jsou umístěné v domě s trvalou službou vrátných. Pokud se jedná např. o rodinné domy, není lokální signalizace příliš účinná, protože není záruka, že bude vždy v dosahu zvuku sirény někdo ochotný se angažovat a včas zasáhnout, často se může stát, že v daném místě nebude nikdo ani přítomen. Spoléhat se tak na sousedy nebo kolemjdoucí je velmi problematické a nepraktické. Problém lze vyřešit právě dálkovým

dohledem, který je jištěný přijímacím střediskem poplachových informací, objekty jsou tak střežené nepřetržitě tedy 24 hodin denně. [2], [8], [10], [13]

Princip dálkového dohledu (viz. obrázek 4) - spočívá v přenosu poplachové zprávy z lokálního zabezpečovacího zařízení prostřednictvím přenosové cesty do přijímacího střediska. Pro tyto přijímací střediska se v ČR užívá termín „*Pult centralizované ochrany*“ (PCO). Dále je nutné zmínit „*Operační středisko pultu centralizované ochrany*“ (OS PCO), která je v dané problematice neméně důležitá. Jak je zřejmé, účinnost dálkového dohledu závisí na všech zmíněných částech řetězce. Nebude-li dobře fungovat vlastní zabezpečovací zařízení, poplachová informace vůbec nevznikne. Bude-li přerušena nebo jinak nefunkční přenosová cesta, nedojde poplachová zpráva do přijímacího střediska a výsledek bude prakticky stejný, jako kdyby bylo zabezpečovací zařízení nefunkční. Je tedy velice důležité přenosové cestě a její kvalitě věnovat dostatečnou pozornost. Poslední částí řetězce, která hraje zásadní roli v celém systému jsou již výše zmiňovaná OS PCO, která neodpovídají elementárním požadavkům a jsou velice často podceňována. Tím jsou myšleny případy, kdy jde o PCO na něž je napojeno několik málo objektů. U pultu sedí jeden pracovník a k dispozici je obvykle jen jedno zásahové vozidlo. Dojde-li k poplachu na dvou navzájem vzdálených objektech, nemá tak kdo zasáhnout nebo včas zareagovat. [8], [10], [13]

Realizace v praxi vypadá přibližně následovně. Šipky s čísly na obrázku 4 znamenají jednotlivé fáze postupů, které vypuknou při narušení objektu střeženého nějakým lokálním zabezpečovacím zařízením (např. EZS) napojeným na PCO. Nejprve odešle EZS poplachový signál na PCO (fáze 1), způsob přenosu poplachového signálu může být realizován např. pomocí radiového přenosu, SMS, GSM, tel. linkou apod. Pult centralizované ochrany okamžitě vysílá zásahové vozidlo (fáze 2), které vyrazí na místo původu poplachu (fáze 3). Zásahová skupina⁹ následně situaci na místě narušení prověří, zjistí důvod poplachu a následně zajistí případné narušitele nebo vykoná jiné náležitosti spojené s nepříznivým stavem tak, aby bezprostředně zabránila narušení či poškozování cizího majetku. Poté neprodleně kontaktuje o situaci pracovníky (dispečery) na PCO (fáze 4) a ti následně kontaktují dle potřeby buď některou ze složek IBS nebo majitele objektu (fáze 5). V praxi je nutné počítat s planými poplachy zapříčiněnými často chybovými stavy nebo uživatelem samotným.

⁹ Viz. kapitola 3.5 Bezpečnostní zásah – výjezd.



Obrázek 4: Princip PCO, zdroj: převzato z [2]

Při napojení objektu na PCO je možné volit ze dvou variant, první variantou je tzv. „*tichý poplach*“ – funguje tak, že v případě narušení střežené zóny dojde k vyslání poplachového signálu, který není doprovázen žádnou akustickou nebo optickou signalizací v místě narušení. Toto řešení má využití v místech, kde lze očekávat pachatele – profesionála, který se houkající sirény buď nezalekne nebo je schopen jí předem zneškodnit. Tuto variantu pak můžeme uplatnit například u bankovních institucí, obchodů s cennými papíry apod. Výhodou této varianty je také fakt, že nám poskytuje značnou pravděpodobnost na dopadení pachatele při činu. [13]

Druhou variantou je „*kombinace dálkového přenosu s lokální signalizací*“ - u objektů, kde lze předpokládat spíše náhodného nebo nezkušeného pachatele, bývá vhodnější právě tato varianta. Jestliže pachatel zjistí, že je objekt vybaven elektronickým zabezpečením, často raději zvolí jiný objekt nebo případně uteče, jakmile se spustí siréna. Za výhodu této varianty tak můžeme považovat její preventivní využití. [13]

3.5 Bezpečnostní zásah - výjezd

Jedná se o jednu z dalších forem SOMO, která je velice úzce spjata a závislá na podpoře dálkového dohledu. Konkrétně se jedná o spolupráci s PCO, s operačními středisky nebo dispečinky dálkového dohledu a středisky na řízení výkonu bezpečnostní

činnosti. Navazuje na zajištění ochrany majetku a osob a jiných bezpečnostních zájmů prostřednictvím elektronických systémů (EZS, SPS, ESS). Při vyhlášení signálu o narušení objektu nebo při překročení normálových hodnot monitorovaných stavů neprodleně zasahuje tzv. zásahový či výjezdový tým – hlídka (skupina). Bezpečnostní zásah či výjezd SOMO se uskutečňuje na základě poznání, že došlo k ohrožení nebo narušení ochrany majetku, osob a jiných bezpečnostních zájmů. Lze tedy říci, že došlo k záporné odchylce stavu skutečného od stavu žádoucího. Cílem zásahu či výjezdu hlídky je zabránit navyšování odchylky a následně navrátit stav skutečný do stavu žádoucího. [4], [6], [13]

Podle druhu elektronické signalizace jsou zásahy (výjezdy) organizovány jako hlášení narušení objektu (bezpečnostní zásah - výjezd), hlášení poruchy (výjezd k odstranění poruchy provozního zařízení), hlášení stavu nouze (zásah – výjezd k odstranění stavu nouze např. úniku plynu, ropných látek, napadení osob apod.), hlášení požáru (výjezd k zajištění a organizaci hasebních prací) nebo hlášení technická (výjezd k nastolení žádoucího režimu). [13]

K výjezdu (zásahu) jsou často také využívány tzv. patrolující hlídky¹⁰ (patroly) SOMO, které jsou v radiovém spojení s operačním střediskem (dispečinkem, PCO). K němu je vysílána patrolující hlídka (hlídka), která je k poplachovému místu nejbližší.

V rámci bezpečnostního výjezdu (zásahu) SOMO jde o následující [6], [11], [13]:

- v souladu s ustanovením § 76 odst. 2 trestního řádu¹¹ pachatele narušení zadržet a předvést,
- zajistit napadený objekt do příchodu Policie ČR a to jak z hlediska zabránění dalšímu napadení majetku, osoby či dalších bezpečnostních zájmů, zajištění místa činu s ohledem na nenarušenost kriminalistických stop a zachování místa pro ohledání Policií ČR a o zjištění svědků události a zjištění jejich totožnosti (pokud je to možné).

3.6 Bezpečnostní ochranný doprovod

Bezpečnostní doprovody představují další z forem soukromé bezpečnostní činnosti, v jejímž rámci je zajišťována OMO při jejich přesunech či převozech. Jedná se vlastně o specifickou formu kontrolní činnosti, jež má zajišťovat bezpečnost doprovázeného majetku a osob a jejímž cílem je zabezpečit, aby nenastal některý z nežádoucích stavů. To znamená,

¹⁰ Viz. kapitola 3.2 Strážní služba – zejména pak *BEAT PATROL*.

¹¹ Viz. kapitola 2.1.7 Zákon o trestním řízení soudním (zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 321/2006 Sb.)).

že zamezuje tomu, aby nedošlo při přepravě k ohrožení či porušení bezpečnosti přepravovaného majetku či osob. [6], [8], [9], [14]

Bezpečnostní ochranný **doprovod osob** (osobní ochrana osob - *BODY GUARDING*) je zajišťován buď jako osobní ochrana jednotlivců nebo skupiny, a to pěšky, vozidlem nebo jiným dopravním prostředkem. [4], [6], [13]

S ohledem na rizikovost této činnosti je nutno podle stanovených pravidel v souvislosti s touto přepravou zabezpečit osobu, která tuto přepravu provádí. Při zajišťování tohoto doprovodu pracovníci SOMO zabraňují obtěžování, okradení nebo napadení osoby, která je doprovázena. Při zajišťování doprovodu dohlíží na celkovou ochranu osoby a jejího majetku a plní další úkoly dle požadavků doprovázené osoby. Je také velice důležité, aby bezpečnostní pracovníci SOMO, vykonávající ochranný doprovod, dbali své osobní bezpečnosti. [6], [9]

Ochranný **doprovod zásilek** může být realizován po silnici, železnici (případně letadly či loděmi) prováděný fyzickou přítomností a stanovenými činnostmi bezpečnostních pracovníků v reálném čase, a to jak pešim, tak jiným dopravním způsobem. Jedná se např. o ochranné doprovody a bezpečnostní přepravy peněžních hotovostí, cenností (zlata apod.) či o doprovod kamionové přepravy.

Při bezpečnostním ochranném doprovodu či dohledu je ovšem nutné dbát jistých zásad, mimo jiné také [6], [9], [13]:

- „*Život a zdraví bezpečnostních pracovníků SOMO, pracovníků zákazníka a dalších osob má prioritu.*“ Je tedy nutné mít na mysli fakt, že při nějaké nepředvídatelné události (havárie, požár vozidla, napadení atd.) má lidský život vždy větší hodnotu než chráněná zásilka jakékoliv hodnoty, proto je nutná nejprve záchrana lidských životů a teprve následně chráněné zásilky. Je-li to možné, je ideálním řešením provádět tato opatření souběžně.
- „*Je možno přepravovat jen zásilky pojištěné a za podmínek stanovených pojistnou smlouvou.*“
- „*Veškeré informace týkající se přepravy a přepravovaných hodnot musí zůstat utajeny.*“ Je nutné dbát faktu, že při úniku informací ohledně připravovaných doprovodných akcí značně stoupá riziko napadení a ohrožení.
- „*Bezpečnostní doprovody se provádějí, pokud je to možné, za denního světla.*“

- „Při organizaci bezpečnostních doprovodů je nezbytné vyloučit stereotyp, šablonovitost.“
- „Trasa zvolená pro bezpečnostní doprovod by měla být předem vyhodnocena z hlediska možných rizik, a pokud možno odpovídat bezpečnostním požadavkům.“
- „Při zajišťování bezpečnostního doprovodu u přeprav s vysokou hodnotou je vhodné předem dohodnout součinnost a spolupráci s orgány Policie ČR.“

3.7 Bezpečnostní průzkum

Soukromě bezpečnostní průzkum je další z forem činnosti SOMO. Zachycuje a monitoruje současný stav v daných oblastech (OMO, BOZP, CO, PO, ekologie, povětrnostní vlivy atd.). Na rozdíl od jiných forem SOMO tak slouží „pouze“ jako průzkum prostředí či trasy, v němž mají být uplatněny a realizovány některé z dalších forem činnosti SOMO či možnost využití jejich následných investigativních analýz a prognóz bezpečnostní situace. [6], [9], [12], [13]

Soukromě bezpečnostní průzkum může být prováděn:

- fyzickými silami - bezpečnostními pracovníky a manažery SOMO,
- elektronickými silami – kamerovými zařízeními a systémy.

Cíle bezpečnostního průzkumu především představují ocenění efektivnosti bezpečnostní ochrany (posouzením úrovně a omezení existující ochrany), posouzení zranitelnosti objektu (identifikací zranitelných míst, prostorů a činností), posouzení šíře kriminální činnosti a ostatních hrozeb, připravení podkladů k identifikaci a ocenění rizik a v neposlední řadě také definování základních potřeb ochrany (např. proti jakým hrozbám a proti jakému útočníkovi je nutno objekt chránit, jaké jsou priority ochrany apod.). [6], [9]

4 Metody činnosti SOMO

Metody lze obecně označit za promyšlené postupy činností. Prostřednictvím metod SOMO dochází k naplnění forem SOMO a následně k realizaci zakázky SOMO. [6], [13], [14]

Metody činnosti SOMO lze dělit na fyzické pozorování, elektronické pozorování, osobní prohlídky, kontroly dokladů, fyzické ochrany, technické ochrany, elektronické

ochrany, nasazení cvičného psa, přesvědčování, režimových opatření, obranných zákroků, ochranných opatření (zákroků) a zajištění místa činu (události).

Fyzické pozorování - tuto metodu užívají bezpečnostní pracovníci SOMO, aby tak jejím prostřednictvím provedli ostrahu objektu či prostoru a majetku, osob nebo jiných bezpečnostních zájmů v nich. Daná metoda má tedy vyloučit napadení či narušení chráněného objektu či prostoru. Pozorování může být prováděno strážným na pevném nebo pochůzkovém stanovišti či hlídkou bezpečnostních pracovníků SOMO.

Za výhodu této metody můžeme považovat její snadný přechod od fyzického pozorování k včasnému a bezprostřednímu zásahu, tedy k ochraně, obraně či obrannému zákroku. Takto lze dosáhnout bezprostřední a efektivní bezpečnosti veřejného pořádku, bezpečnosti ochrany majetku a osob a jiných bezpečnostních zájmů. Nesmíme také opomenout, že fyzická síla je v některých případech nezastupitelná.

Nevýhodou však je fakt, že zde působí subjektivní faktory, a že právě lidský faktor, na který je zde spoléháno, je faktorem nejrizikovějším. [4], [6], [13], [14]

Elektronické pozorování - jedná se o metodu pozorování s využitím kamerových systémů (kamerových systémů, zpravidla tvořených videokamerami, monitory, videorekordéry k záznamu a nosiči videozáznamu). Touto metodou SOMO zajišťují ochranu majetku, osob a jiných bezpečnostních zájmů s využitím kamerových zařízení a systémů rozmístěných na vhodných místech v objektu či prostoru. Jedná se tedy o pozorování pomocí videokamer rozmístěných buď po obvodě objektu či prostoru, ale je možné rozmístění i na určitých významných bodech uvnitř objektu či prostoru.

Metodu je možné kombinovat s metodou fyzického pozorování nebo jí také lze využít jako kontrolu výkonu bezpečnostních pracovníků SOMO či jiných kontrolních opatření. [4], [6], [13], [14]

Osobní prohlídky - z pravidla se jedná o kontroly obsahu příručních zavazadel či skutečné prohlídky osob (*in natura*). Metoda se většinou vykonává na kontrolně propustkových stanovištích, a to vrátnicích ve střeženém objektu či prostoru. Cílem je zabezpečit dodržování stanoveného režimu vstupu/příchodu a výstupu/odchodu u rizikových objektů a prostorů, kde charakter firemní činnosti vyžaduje osobní prohlídku. Je třeba dbát na to, aby provádění osobních prohlídek bylo uvedeno v podnikových směrnících, a aby vlastní osobní prohlídku

(*in natura*) prováděla vždy pouze osoba stejného pohlaví. K vlastní osobní prohlídce je možné použít i elektronických zařízení (rentgeny, rámy apod.). [4], [6], [8], [13], [14]

Kontroly dokladů - jde o kontrolu dokladů, jako jsou podnikové průkazy zaměstnanců firmy, propustky opravňující k opuštění objektu v pracovní době, doklady od zakoupeného zboží, materiálů, provedených oprav (faktury, paragony), příkazy k jízdě vozidel firmy, jež SBS střeží, propustky na zapůjčené nářadí atd. K provádění zmíněných kontrol jsou pro bezpečnostního pracovníka SOMO žádoucí aktuální podpisové vzory dokladů, podpisové vzory kompetentních pracovníků firmy, vzory průkazu, dokladů apod. [4], [13], [14]

V poslední době se stále více prosazují elektronické čipové či magnetické karty a kontrola takovýchto dokladů je prováděna automaticky elektronicky pomocí různých vstupních kontrolních systémů. Je ale nutné vědět, že i při této elektronické kontrole je nezbytný lidský faktor, který musí kontrolovat, aby nedocházelo k neoprávněnému překonávání těchto systémů. Je také nutné, aby v interních normativních aktech firmy byla tato kontrola zakotvena a byl stanoven důvod, cíl, způsob a rozsah kontroly dokladů, způsob evidence návštěv, způsob označování návštěv při vstupu do chráněného objektu apod. [4], [13]

Fyzická ochrana - jedná se o jednu z nejčastějších a nejstarších forem zajištění bezpečnosti majetku a osob. S ohledem na lidský faktor se tato forma opírá o životní zkušenosti, návyky a profesní dovednosti, které určují rozhodovací proces a umožňují v něm vybírat z možných variant řešení bezpečnostní situace, nejlépe pokud možno tu optimální. Jedná se o fyzickou ochranu zájmů zákazníka, bezpečnostními pracovníky SOMO.

Bezpečnostní pracovník zde může použít např. obranných zákroků a obranných prostředků (slzný plyn, elektrické paralizéry, obušek apod., použity v souladu s ustanovením § 13 a 14 trestního zákona – nutná obrana a krajní nouze) nebo za použití fyzické síly vytlačit nepovolané osoby ze zakázaného prostoru. Dále může jít o ostrahu objektu, tvoření kordonů, ochranu osoby, bezpečnostní přepravu zásilek (peněz, cenin, šperků, drahých kovů) apod. Jde o ochranná opatření (ochranné zákroky) k zabránění napadení chráněných zájmů. [4], [6], [9], [13], [14]

Technická ochrana - tato metoda představuje technické ochrany různých technických zábran bránících v napadení objektu či prostoru a proniknutí do nich. Představující různé zábrany mechanické i elektronické, které chrání objekt před vnějším napadením, nástrahové prostředky, signalizace, ale i výstražné nápisy, trvalá písemná upozornění aj. Mají proto velký

význam zejména v otázce soukromě bezpečnostní prevence. Efektivitu a účinnost této metody lze navýšit v kombinaci s elektronickou ochranou, video-sledováním apod.

Je třeba mít na mysli fakt, že technické prostředky mohou napadení objektu znesnadnit či oddálit, nikoliv mu zamezit. Nejlepším řešením je proto kombinace s lidským faktorem (BP SOMO). [4], [6], [13]

Elektronická ochrana - metodu elektronické ochrany objektů či prostorů lze považovat za velice efektivní metodu SOMO, a to zejména díky její „úspoře“ bezpečnostních pracovníků SOMO. S tím souvisejí i relativně nízké náklady pro zákazníka, který si tuto metodu k střežení objektů či prostorů zvolil. Zákazník by tak měl volit systémy s ohledem na spolehlivost zařízení, snadnou obsluhu, technické hledisko (kvalita detektorů), s ohledem na místo narušení, možná rizika a druhy narušení a v neposlední řadě také cenu. [4], [10], [13]

Patří sem systémy [4], [13]:

- EZS - elektronické zabezpečovací systémy,
- EPS – elektronické protipožární systémy,
- ESS – jiné elektronické signalizační systémy (únik plynů, vody, tlaků, stavů teploty, ropy apod.).

Všechny tyto systémy fungují pomocí elektronických detektorů (čidel) a lze měřit vše co je fyzikálně či chemicky měřitelné. Proto za výhodu těchto systémů lze považovat také jejich neutrálnost. Systémy mohou mít lokální (místní) charakter s tím, že narušení žádoucího stavu je signalizováno sirénou, mohou být napojeny na zařízení, které při narušení žádoucího stavu vytáčí po sobě několik telefonních čísel na odpovědné osoby nebo na bezpečnostní pracovníky SOMO a těmto oznamují narušení, dále mohou být svedeny na ústředny umístěné na kontrolních propustkových stanovištích (vrátnicích), mohou být svedeny na PCO, dispečinky nebo operační střediska dálkového dohledu apod.

Tyto systémy lze také považovat za velice významného pomocníka BP SOMO. Umožňují jim rychle se orientovat při různých stavech ohrožení, nebezpečí či škod. Je ovšem nutné podotknout, že bez koncové fyzické síly jsou tyto systémy neefektivní. [4], [6], [10], [13]

Nasazení cvičného psa - metoda kde jde o ochranu objektů či prostorů za pomoci nasazení cvičného psa. Nasazení psa může být v doprovodu s psoděm (BP SOMO), pes může být volně puštěný ve střeženém objektu tzv. na volno (je nutné, aby objekt byl kvalitně oplocen

a vnější oplocení bylo označeno výstražnými tabulkami), upoutaný na bloku (na vodícím laně), dále pes nasazený tzv. na volno v dvojitém oplocení, nasazení psí smečky v objektu na volno, použití psí smečky v uzavřených kotcích, kde jsou psi vypouštěni na signál elektronické signalizace apod. [4], [6], [13], [14]

Je velice důležité si uvědomit, že se v tomto případě nejedná o pojem „služební pes“ užívaný PČR, ale jde o psa, který působí jako detektor přítomnosti nepovolané osoby nebo blížícího se nebezpečí. V mnohých případech může takovýto pes znamenat výborný odstrašující či bezpečnostně preventivní faktor proti případným narušitelům. [4], [13]

Přesvědčování - metoda sloužící jednak jako bezpečnostně prevenční opatření a také k zamezení ohrožení objektu či prostoru, osob a jiných bezpečnostních zájmů. Cílem bezpečnostních pracovníků SOMO je konfliktům zabraňovat, čili svou rozvahou, rozumem a vhodnou komunikací konfliktům předcházet nebo je utlumovat. Jde o to potencionálního narušitele (pachatele) protiprávního jednání uklidnit a přesvědčit, aby od napadení upustil nebo svého protiprávního jednání zanechal. Pomocí metody přesvědčování tedy dochází k zabránění vzniku škod. Je proto žádoucí, aby v tomto případě bezpečnostní pracovník SOMO ovládal psychologii a metodu asertivního chování a jednání. [4], [6], [13]

Režimová opatření - jde o metodu, která spočívá v zabezpečení ochrany majetku, osob a jiných bezpečnostních zájmů zavedením systémů opatření, obvykle omezujících opatření, které mají předcházet a zabraňovat nežádoucímu jednání osob. Tato opatření bývají zpravidla zavedena ve spolupráci s vedením zákazníka či managementem objektu a bývají popsána v provozním řádu objektu zavazujícím všechny osoby, které jsou oprávněny vstupovat do objektu. Režimová opatření například zahrnují režim vstupu a výstupu osob, vjezdu a výjezdu dopravních prostředků, režim pohybu osob, dopravních prostředků a chráněných informací v objektu a jeho jednotlivých částech v pracovní a mimopracovní době, režim manipulace s klíči, barevnými rozlišeními pracovních oděvů pracovníků různých provozů, identifikačními prostředky a médii, které se používají pro systémy zabezpečení vstupů, režim manipulace s technickými prostředky a jejich používání atd. [4], [9], [13]

Obranné zákroky - jde o metodu OMO svépomocného charakteru. Tuto metodu je možné použít pouze při naplnění znaků nutné obrany (§ 13 tr.z.) či krajní nouze (§ 14 tr.z.). Jedná se o užití hmatů, chvatů, úderů sebeobrany, slzotvorných prostředků, distanční tyče (tomfy), obušku, pout (výjimečně, hrozí-li nebo trvá nebezpečí napadení) na nezbytnou dobu

(§ 76 tr. řádu), vlastní zbraně (je-li BP držitelem zbrojního průkazu a zbraně), hrozby použití střelné zbraně, výstražný výstřel do vzduchu apod. [4], [13], [14]

O použití obranných prostředků je pracovník SOMO povinen neprodleně sepsat záznam pro možné potřeby orgánů činných v trestním řízení. Je také nutné mít stále na mysli fakt, že pracovník SOMO je v postavení zaměstnance (nikoliv policejního orgánu) a jeho zákrok musí jasně nést znaky **obrany** nikoliv **donucení**, jak tomu je u PČR. [4], [6], [13], [14]

Ochranná opatření (zákroky) - jedná se o metody ochranných opatření před katastrofami a živelnými pohromami (organizování zajišťování evakuace osob, zařízení, inventáře, zboží, materiálů, administrativních dokumentů), k ochraně životního prostředí zaměřené na dodržování technologických režimů, směrnic, nařízení ve věcech jež by mohly ohrozit vodní zdroje, ovzduší, zeminu nesprávnými aktivitami vlastních zaměstnanců firmy, případně ostatních (dodavatelů prací, služeb apod.) spolu s konkrétními činnostmi BP (např. uzavření hlavního vodovodního řadu, plynového ventilu přívodového potrubí atd.) a k protipožární ochraně spočívající ve sledování dodržování předpisů ve střeženém objektu a následných informací o jejich dodržování, v přivolání pomoci (hasičů), v použití hasicích přístrojů a zařízení v místě požáru a organizátorské a jiné případné pomoci hasičům pokud provádějí zákrok k uhašení požáru [6], [13], [14]

Zajištění místa činu (událostí) - tato metoda spočívá v kriminalistickém zajištění místa trestného činu či jiného protiprávního jednání a jiné události do příchodu policejních orgánů. Cílem této metody je zabezpečit neporušitelnost kriminalistických stop jako předpokladu pro efektivní práci policejních orgánů. Součástí této metody je také zjištění totožnosti zúčastněných osob, zejména svědků. Bezpečnostní pracovník SOMO se při realizaci této metody opírá o metody kriminalistiky a snaží se uchovat zejména stopy *biologické* (např. stopy krve), *daktyloskopické* (např. stopy v prachu), *trasologické* (např. stop nohou či obuvi), *mechanoskopických* (např. rýhy) a *balistické* (např. nalezené nábojnice). [6], [13], [14]

5 Prostředky v činnostech SOMO

Pro výkon specifické bezpečnostní činnosti využívají bezpečnostní pracovníci SOMO rozličné prostředky, rozdělené na právní prostředky, organizačně-řídící prostředky, technické prostředky a věcné bezpečnostní prostředky. [13], [14]:

Právní prostředky - pod právní prostředky podřazují SBS obecně závazné právní předpisy a vnitřní normativní akty.

Obecně závazné právní předpisy¹² jsou zákony a vyhlášky např. trestní zákon, občanský zákoník, obchodní zákoník atd.

Vnitřní normativní akty představují směrnice (instrukce), závazné písemné pokyny, nařízení a řády (organizační řád, pracovní řád, směrnice pro ostrahu objektu, pokyny k provádění inventur, nařízení o nošení uniformy aj.). [13], [14]

Organizačně řídicí prostředky - prostředky organizace a řízení SOMO zajišťují uspořádání, aktivity a fungování SBS. Uspořádání SBS se projevuje v organizační struktuře (majitel SOMO, výkonný ředitel, obchodní manažer, vedoucí ostrahu objektu, bezpečnostní pracovník SOMO - strážný, ředitelství, dispečerské stanoviště). Prostředky zajišťující aktivity a fungování mohou být plány služeb, kontroly výkonu služby, hlášení mimořádných událostí, záznamy o výkonu služby aj. [13], [14]

Technické prostředky - technickým prostředkem je bezpečnostní prvek, jehož použitím se zabráňuje, ztěžuje nebo oznamuje narušení ochrany objektu. [9]

Technické prostředky SOMO se zpravidla člení na [4], [5], [9], [10], [13], [14]:

- **Zabezpečovací prostředky OMO** - prostředky OMO dále dělíme na *mechanické* - mechanické zábrany (závory, mříže, oplocení apod.), bezpečnostní dveře (oplechované, plechové, pancéřované, protipožární apod.), trezory a trezorové komory, neprůstředná skla a bezpečnostní fólie a *elektronické zabezpečovací systém* (systémy proti vniknutí) - elektronické zabezpečovací systémy (EVS, EPS, ESS), kamerové systémy (systémy průmyslové televize – CCTV), systémy kontroly vstupu/vjezdu (přístupové systémy - ACS), bezpečnostní osvětlení, infrazávory apod.
- **Spojovací (komunikační) prostředky** - pro výkon SOMO jsou také velice důležité spojovací prostředky, pomocí kterých je řádně řízen výkon činnosti. Patří sem telefonní pojítka (pevné telefonní linky, mobilní telefony), faxová pojítka, rádiová pojítka (pevné radiostanice, mobilní radiostanice ve vozidlech, mobilní radiostanice pro pěší) a internetová komunikace.
- **Dopravní prostředky** - zde je vhodné dbát na to, aby dopravní prostředky společnosti (agentury, firmy) poskytující SOMO, byly viditelně označeny logem a názvem dané

¹² Viz. kapitola 2 Právní aspekty činnosti SOMO.

společnosti. Na provoz vozidel je třeba vést knihu provozu, ve které by se mělo uvádět, kdy bylo vozidlo použito, za jakým účelem, odkud a kam se jízda uskutečnila (počet ujetých km) a v neposlední řadě pracovník, který vozidlo použil.

- **Výstroj a výzbroj bezpečnostních pracovníků** - mezi výstroj a výzbroj BP SOMO patří stejnokroj (uniforma) bezpečnostních pracovníků SOMO (nesmí být zaměnitelné s uniformami PČR, městských policíí a armády), opasek, závěs na obušek, pouzdro na pouta, psací potřeby, osobní ochranné prostředky, jsou-li pro výkon činností předepsané (např. ochranná přilba, brýle, rukavice, bezpečnostní obuv, ochranný oděv) a další podle potřeby.
- **Jiné technické prostředky** - jedná se především o počítače, tiskárny, faxy, kopírky, speciální registry, kancelářský nábytek apod.
- **Evidence písemností nezbytných pro fungování SOMO** – které se dále dělí na *obligatorní* (povinné) např. rozpisy služeb, obchodní smlouvy, pokladní deník, faktury, personální (osobní) karty atd. a *fakultativní* (nepovinné – podpůrné) - docházka do zaměstnání, plán pracovních a obchodních cest, písemnosti odesílané vně SBS (v kopiích) a doručované SBS aj.

Věcné obranné prostředky - do této skupiny patří distanční tyč (obušek), distanční tyč se slzným prostředkem, distanční tyč s elektrickým šokem, tonfy dále plynové, slzné a pepřové spreje, pouta atd. [4], [13]

6 Bezpečnostní audit

Pro bezpečnostní audit¹³ jsem si zvolil Elektrárnu Chvaletice akciové společnosti ČEZ. Je zde nutné čtenáře upozornit na fakt, že se jedná o bezpečnostního auditu zaměřený výhradně na SOMO. Komplexní bezpečnostní audit takového zařízení by trval nejméně měsíc nepřetržité práce a obsahoval několik stovek materiálů. Dále by bylo nutné podrobně prostudovat interní předpisy, což je problém i s ohledem na obchodní tajemství, zvláštní skutečnosti a v neposlední řadě i na utajované skutečnosti. Pro bezpečnostní audit jsem byl proto nucen volit takové metody a zdroje informací, které mi byly v rámci mých možností a kompetencí zpřístupněny.

Postupovat budu následovně. Nejprve čtenáře obecně seznámím s ECH, dále bude čtenář seznámen s riziky a hrozbami, které ECH z pohledu SOMO hrozí a bude zde čtenáři

¹³ Viz. kapitola 1.1 Důležité pojmy.

také vysvětleno jak jsem postupoval při identifikaci rizik jednotlivých objektů. Následně popíší výchozí dokumenty ECH a poté podrobně popíší celý areál a fyzickou ostrahu ECH. Nakonec na základě předešlých poznatků dojde k celkovému zhodnocení ochrany ECH.

6.1 Obecné informace o Elektrárně Chvaletice

Elektrárna Chvaletice (ECH) je organizační jednotka akciové společnosti ČEZ má instalovaný výkon 800 MW a sestává se ze čtyř bloků o výkonů 200 MW.

Elektrárna se nachází ve východních Čechách mezi městy Přelouč a Chvaletice a je umístěna na pozemcích devastovaných důlní činností MKZ Chvaletice na levém břehu řeky Labe s možností ukládání popílku do vytěženého prostoru¹⁴. Palivo pro elektrárnu dodávají dvě uhelné společnosti, a to Mostecká uhelná společnost a Severočeské uhelné doly, odkud je palivo dopravováno po železnici do železniční stanice Řečany nad Labem a dále pak po vlastní vlečce do prostoru výklopníku paliva, kde po vyložení je podle potřeby ukládáno na skládky paliva nebo použito k zauhlení zásobníků paliva na kotelně. Dominantou krajiny¹⁵ je třístametrový komín a čtyři stometrové chladicí věže.

Provoz ECH byl zahájen v roce 1979 a v následujících letech zde pracovalo až 1400 zaměstnanců. Nyní zde pracuje 350 zaměstnanců společnosti ČEZ a 400 až 450 zaměstnanců dodavatelských firem (údržba apod.).

ECH společnosti ČEZ je mimo jiné také držitelem certifikátu ISO 14001:2004 (environmentální management) obdrženého od nezávislé auditorské firmy, DET NORSE VERITAS Certification B.V. The Netherlands a osvědčení „Bezpečný podnik“ obdržené od Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky pro Úsek klasické energetiky.

6.2 Rizika a hrozby Elektrárny Chvaletice

Aktivy, které je nutné chránit jsou *lidé* (zaměstnanci, dodavatelé, odběratelé, návštěvy atd.), *peníze* (jako zboží a jejich pohyb, akcie, úvěry, půjčky atd.), *dobré jméno firmy* (pozice na trhu a pověst, značka firmy, závazky a jejich plnění, atd.), *fyzický majetek* (hmotný majetek v podobě nemovitostí, investic, výrobních strojů, nástrojů, výrobků, zásob, vozidel atd.) a *informace* (nehmotný majetek v podobě výrobních a pracovních postupů a programů, znalostí a dovedností, osobních a personálních údajů, různých obchodních, marketinkových a finančních informací, zlepšovací návrhy patenty atd.).

¹⁴ Viz. příloha 4.

¹⁵ Viz. přílohy 1, 2 a 3.

Na tyto aktiva zde působí hrozby¹⁶, které lze obecně rozdělit na [13]:

- objektivní (přírodní nebezpečí),
- **subjektivní** (vyplývající z lidského faktoru).

pozn. Nedaleko protékající Labe nepředstavuje ani nepředstavovalo pro elektrárnu z pohledu povodní žádnou hrozbu, a to ani v dobách, kdy bylo nejvíce rozvodněné. Rizika způsobená přírodními vlivy a technologickými haváriemi jsou řešena v oblasti havarijního plánování a požární prevence a dále se s nimi nebudeme zabývat.

Rizika a jejich identifikace v ECH z hlediska SOMO:

- **trestný čin** - krádež, zhářství nebo úmyslné poškození,
- **neoprávněný vstup** (omylem, nepozorností nebo z opomenutí) - úrazy, výpadek zařízení či provozu škody na životním prostředí.

Při průzkumu těchto rizik¹⁷ je třeba si položit **tři základní otázky**:

- 1) Čeho chceme dosáhnout?
- 2) Jaké jsou současné podmínky a jaká je naše zranitelnost?
- 3) Jak tyto podmínky změnit, aby lépe uspokojili naše požadavky?

Do průzkumu rizik musí být také zahrnuta otázka týkající se faktorů jako např. aktiva, hrozby, rizika, místa, zranitelná místa, škoda (ztráta), protiopatření, vývoj zločinnosti, snižování stavů, stav nezaměstnanosti v regionu a na něj navazující pocity křivdy, zatrpkllost vůči organizaci, msta, atd.

K analýze rizik (viz. kapitoly 6.4.1, 6.4.2 a 6.4.3) jsem zvolil *kvalitativní* metodu ohodnocení rizik. Tato metoda sice není tak přesná jako metoda *kvantitativní* (matematické vyjádření rizik), ale v rámci mých možností, kdy nemám přístup ke všem, k přesné číselné či procentuální identifikaci rizik, potřebným zdrojům informací (zejména s ohledem na aktiva a škody, které mohou nastat), byla tato metoda jediná schůdná. Stěžejní při hodnocení rizik, pro mě také byla konzultace hrozeb a rizik jednotlivých objektů s vedoucím oddělení řízení bezpečnosti ECH. Především na jeho úvahách a dokonalých znalostech všech objektů ECH, a také s přihlédnutím k výše zmíněnému, jsem rizika následně ohodnotil.

¹⁶ Viz. kapitola 1.1 Důležité pojmy.

¹⁷ Viz. kapitola 1.1 Důležité pojmy.

Závěr

V první ze sedmi kapitol mé bakalářské práce jsem nejprve čtenáře seznámit s pojmy, které se SOMO velice úzce souvisejí, a každý, kdo se o této problematice snaží něco dozvědět, by o nich měl mít povědomost a dokázat je rozlišit. Dále jsem se věnoval historii nejen SOMO, ale i soukromých bezpečnostních služeb jako takových. Poté se čtenář dověděl, jak je možné SOMO dělit, a že místo v bezpečnostním systému České Republiky (konkrétně vnitřní bezpečnosti) mají tyto služby pevně zakotveno po boku např. státních složek městské nebo státní Policie ČR. Protože jsou tyto služby státním složkám podřízeny, je jejich vzájemná spolupráce a podpora více než žádoucí a nutná.

V druhé kapitole jsem se dále zabýval právními aspekty činností SOMO. Zde je nutné si především uvědomit, že podniky či agentury poskytující SOMO jsou pouze koncesovanou živností a nemají tedy taková práva jako např. Policie ČR. Proto je velmi důležité, aby podnikatel, který tyto služby poskytuje, měl o těchto právních aspektech alespoň přehled a dbal jejich dodržování.

V kapitole třetí jsou uvedeny a popsány jednotlivé formy činnosti SOMO. V podstatě jde o modely obecně vytyčených cílů, kterých lze za pomoci dané formy SOMO dosáhnout. Čtenář tak získal přehled o tom, co všechno práce bezpečnostních pracovníků obnáší, resp. jaké jsou jejich primární obecné cíle při plnění těchto služeb. V další části (kapitole čtvrté) jsou popsány jednotlivé metody činnosti SOMO. Čtenář zde zjistil, že kapitola velice úzce navazuje na kapitolou předešlou, jelikož metody činností SOMO je možné chápat jako způsoby či postupy k realizaci forem SOMO. Jinými slovy, i když známe obecně cíl, jakého chceme dosáhnout, musíme znát i způsob nebo postup, jak tohoto cíle dosáhnout. Následující kapitola pátá pak napomohla uvést a vyjasnit jednotlivé prostředky, za pomoci kterých bezpečnostní pracovníci specifické bezpečnostní činnosti vykonávají.

Předposlední kapitola šestá se již týká praktického využití SOMO. Mým úkolem a cílem bylo zpracovat audit ochrany perimetru ve vybrané společnosti, což se z počátku jevilo jako snadný úkol, ale posléze bylo velice obtížné nějakou společnost přesvědčit, aby mě audit umožnila vykonat. Důvod byl jasný a částečně s mojí prací i souvisí. Zabezpečení perimetrů firem a organizací se už pohybuje na půdě pro firmy citlivých informací a opatření, ke kterým z pochopitelných důvodů nemají přístup, až na výjimky vyššího či bezpečnostního managementu a pracovníků, ani zaměstnanci dané firmy, natož někdo z venčí. Firmy a organizace si tak svoje zabezpečení vehementně chrání a sehnat firmu, organizaci

či společnost ochotnou mě k těmto citlivým informacím pustit nebylo snadné. Nakonec mi audit byl umožněn, s jistými výhradami, vykonat v Elektrárně Chvaletice. Čtenář byl z počátku seznámen s obecnými informacemi o elektrárně. Dále byly popsány výchozí dokumenty a předpisy, kterými se elektrárna řídí, a které její zaměstnanci dodržují. Poté jsem detailně prozkoumal, popsal a zhodnotil jednotlivé objekty ECH, jejich bezpečnostní opatření a kvalitativně ohodnotil míru rizik hrozících jednotlivým objektům. Než jsem na základě těchto poznání stávající bezpečnostní situaci zhodnotil, popsal jsem také bezpečnostní personál, který na bezpečnost ECH dohlíží.

V poslední, sedmé kapitole, jsem pak na základě auditu ochrany vypracoval vlastní návrh na zlepšení stávající bezpečnostní situace elektrárny. Vzhledem k této situaci, kdy se management snaží na všech frontách ušetřit a masově propouští, jsem volil především taková opatření, která by nebyla příliš nákladná, ale byla co nejvíce efektivní. Současně jsem proto k těmto opatřením peněžně vyčíslil náklady. Na závěr lze konstatovat, že po aplikaci těchto návrhů by se měl celkový bezpečnostní standard ECH zvýšit. Jelikož náklady nepřesáhli 2 000 000 Kč, mohu prohlásit, že všechny stanovené cíle z úvodu práce byly splněny.

Použité zdroje

- [1] BEZOUŠKA, Petr. *Juristic* [online]. 2003 [cit. 2009-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://trestni.juristic.cz/481645/oddil/trzo>>.
- [2] *Bezpečnostní agentura H1 SECURITY* [online]. 2003-2004 [cit. 2009-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesto-kourim.cz/h1/index.4me?s=sluzby&mm=1>>.
- [3] BLÁHA, Jiří. *Hradec Králové - Oficiální stránky města* [online]. 2008 [cit. 2009-02-05]. Dostupný z WWW: <http://www.hradeckralove.org/cz/Magistrat/odbory/usek_tajemnika/tajemnik/odb_zivnosten/zivnost_zakon.html>.
- [4] BRABEC, F. a kol. *Hlídací služby*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1995. 260 s. ISBN 80-85858-12-6.
- [5] BRABEC, František. *Bezpečnostní technologie, systémy a management – bezpečnostně technické služby*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně: Učební materiály – prezentace. 2008.
- [6] BRABEC, František. *Bezpečnostní technologie, systémy a management – služby ochrany majetku a osob*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně: Učební materiály – prezentace. 2008.
- [7] BRABEC, František. *Místo a úloha SOMO v bezpečnostním systému ČR*. Učební materiály – prezentace. 2008.
- [8] ČERNÝ, J. a kol. *Systematizace bezpečnostního průmyslu - Díl I. Bezpečnostní průmysl*. Učební materiály. 2004, 57 s.
- [9] ČERNÝ, J. a kol. *Systematizace bezpečnostního průmyslu - Díl II. Hlídací služby*. Učební materiály. 2004, 36 s.
- [10] ČERNÝ, J. a kol. *Systematizace bezpečnostního průmyslu - Díl III. Technické prostředky a prvky zabezpečovací techniky*. Učební materiály. 2004, 38 s.
- [11] *Epravo.cz* [online]. 2000 [cit. 2009-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/zadrzeni-osoby-pri-a-po-spachani-trestneho-cinu-416.html>>.
- [12] FÁBERA, Michal. *Jednotný Záchranný systém a Bezpečnostní Integrované Služby* [online]. 2005 [cit. 2009-02-05]. Dostupný z WWW: <http://www.hzspraha.cz/soubory/05_jzs_ibs.pdf>.
- [13] KAMENÍK, Jiří, BRABEC, František, a kol. *Komerční bezpečnost*. 1. vyd. Praha: Aspi, 2007. 340 s. ISBN 978-80-7357-309-6.
- [14] KMENT, Pavel. *Příručka OIM. Minimum odborné přípravy pracovníků soukromé bezpečnostní služby při vstupu do Evropské Unie*. 1. vyd. Praha: Živnostenské společenstvo HK ČR – Česká komora služeb ochrany majetku a osob, 2003. 50 s.

- [15] *Národní bezpečnostní úřad* [online]. [2008] [cit. 2009-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.nbu.cz/>>.
- [16] SPÁČIL, Lubomír. *Ministerstvo obrany České Republiky* [online]. 1998 [cit. 2009-02-05]. Dostupný z WWW: <http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/1998_1/spacil.htm>.
- [17] VYCUDELÍKOVÁ, Dana. *Portál Plzeňského kraje* [online]. 2008 [cit. 2009-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-plzensky.cz/article.asp?itm=34526>>.

Seznam použitých zkratk

ACS	Přístupový systém (Advanced Connectivity System)
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BP	Bezpečnostní pracovník
BS ČR	Bezpečnostní systém České Republiky
CCTV	Průmyslový kamerový systém (Closed Circuit TV)
CO	Civilní ochrana
ECH	Elektrárna Chvaletice
ESS	Elektronické signalizační systémy
EZS	Elektrické zabezpečovací systémy
HDP	Hrubý domácí produkt
IZS	Integrovaný záchranný systém
LZPS	Listina základních práv a svobod
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
OMO	Ochrana majetku a osob
OS PCO	Operační středisko pultu centralizované ochrany
OŽP	Ochrana životního prostředí
PCO	Pult centralizované ochrany
PČR	Policie České Republiky
PO	Požární ochrana
SBA	Soukromě bezpečnostní agentury
SBČ	Soukromě bezpečnostní činnosti
SBS	Soukromě bezpečnostní služby
SOMO	Služby ochrany majetku a osob

Seznam obrázků

Obrázek 1: Princip kontrolní propustkové služby	28
Obrázek 2: Typy stanovišť strážní služby	30
Obrázek 3: Dálkový dohled	31
Obrázek 4: Princip PCO	33
Obrázek 5: Perimetr – obvod, brány a vrátnice	47
Obrázek 6: Výrobní blok	50
Obrázek 7: Neblokové provozy	52

Seznam tabulek

Tabulka 1: Soukromě bezpečnostní ochrana	13
Tabulka 2: Bezpečnostní systém ČR	14
Tabulka 3: Institucionální bezpečnostní systém ČR	14
Tabulka 4: Prameny práva komerční bezpečnosti – výtah	27
Tabulka 5: Vstupy a vjezdy (výstupy/výjezdy) – popis	48
Tabulka 6: Kvalitativní analýza rizik – perimetr	50
Tabulka 7: Výrobní blok - zabezpečení	51
Tabulka 8: Kvalitativní analýza rizik – kotelna a strojovna	51
Tabulka 9: Neblokové provozy - zabezpečené	53
Tabulka 10: Kvalitativní analýza rizik – neblokované provozy (zabezpečené)	55
Tabulka 11: Neblokované provozy - nezabezpečené	56
Tabulka 12: Kvalitativní analýza rizik – neblokované provozy (nezabezpečené)	56
Tabulka 13: Kvalitativní analýza rizik – rozvodny	57
Tabulka 14: Fyzická ochrana ECH	58
Tabulka 15: Návrh na zlepšení - perimetr	61
Tabulka 16: Náklady na zlepšení – perimetr	62
Tabulka 17: Úspora na vylepšení - perimetr	63
Tabulka 18: Návrh na zlepšení – výrobní blok	64
Tabulka 19: Náklady na zlepšení – výrobní blok	65
Tabulka 20: Návrh na zlepšení – neblokované provozy	66
Tabulka 21: Náklady na zlepšení – neblokované provozy	66

Seznam příloh

Příloha 1: Pohled od západu I.	74
Příloha 2: Pohled od západu II.	74
Příloha 3: Pohled od severu	75
Příloha 4: Popílkoviště (kráter po důlní činnosti)	75

Příloha 1: Pohled od západu I., zdroj: archivy ECH



Příloha 2: Pohled od západu II., zdroj: archivy ECH



Příloha 3: Pohled od severu, zdroj: archivy ECH



Příloha 4: Popílkoviště (kráter po důlní činnosti), zdroj: archivy ECH

